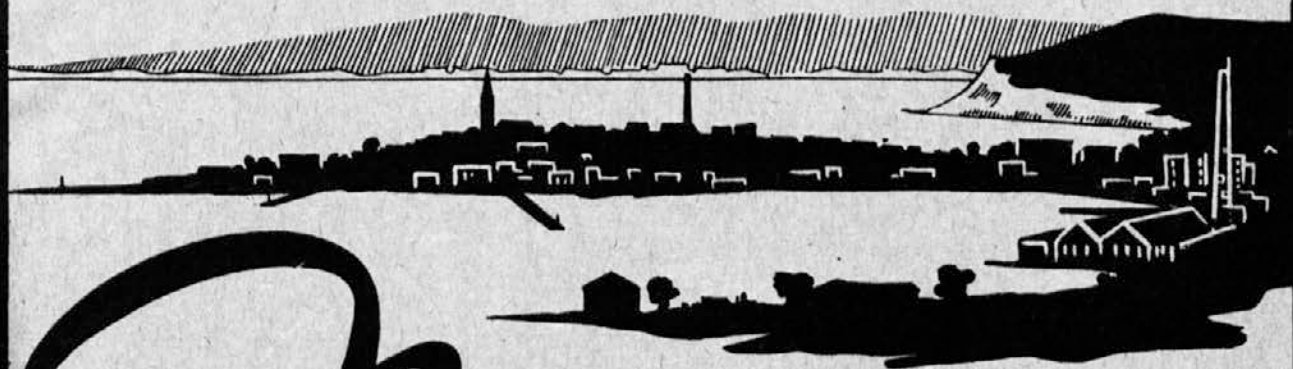

INTERNA IZDAJA

Naš glas

LETNIK III

ŠT. 2

GLASILO KOLEKTIVA DELAMARIS IZOLA

VSEBINA

A. Stres:	OB 1. MAJU	1
A. B.	K OBČNEMU ZBORU SINDIKALNE PODRUŽNICE	2
A. B.	SKLEPI OBČNEGA ZBORA	4
A. B.	S SEJ UPRAVNEGA ODBORA	5
A. B.	DELAVSKI SVET JE SKLENIL	8
A. B.	NOVI UPRAVNI ODBOR	11
A. B.	SPREJET JE DRUŽBENI PLAN OBČINE	11
D. Gajič:	MLADINSKA ORGANIZACIJA V RIBIŠKI ŠOLI PIRAN	15
I. Hajšek:	ZAKAJ TOLIKO NEZGOD V LETU 1960	15
V. Poropat:	HIGIENA IN DELO	17
A. B.	DOBILI SMO ZOBNO AMBULANTO	17
Inž. Ferluga:	VLOGA KONTROLNEGA LABORATORIJA	19
A. B.	STENOGRAFIJA — ZAPISNIKI IN ZAPISNIKARJI	20
B. V.	RES POTREBUJEMO KUHARSKIH RECEPTOV	21
T. Pavletič:	O RACIONALIZACIJI	23
A. Hudales:	SOLJENJE RIB	24
D. Gajič:	ŽIVLJENJE IN DELO V RIBIŠKI ŠOLI PIRAN	26
M. Banovac:	IVAN HRVATIN — PETDESETLETNIK	27
M. Banovac:	NAGRADNA KRIŽANKA	28

»NAŠ GLAS« izdaja kolektiv kombinata konzervne industrije »Delamaris«, Izola —
 List urejuje uredniški odbor: Viktor Šinkovec, Ado Makarovič, Alojz Hudales, Avgust
 Brezavšček, Zvonko Grahek, Miro Banovac, Cvetka Koren, Vili Može, Ivo Haj-
 šek — Odgovorni urednik: Avgust Brezavšček, Izola, Brkinska ulica šte. 10 —
 Tiska tiskarna Časopisno-založniškega podjetja »Primorski tisk« v Kopru

Ob 1. maju

Prvomajski prazniki za nas niso samo praznik dela, ampak nas spominjajo na zmagovito epopejo naših narodov, na zmago naše revolucije. Tisto pomlad pred 16 leti je IV. jugoslovanska armada napredovala ob Jadranu in z jekleno pestjo rušila in drobila sovražno živo silo in tehniko ter osvobajala hrvatske in slovenske kraje in mesta v Primorju in na Krasu in 29. aprila osvobodila Izolo.

Ko je 1. maja osvobodila Trst, je nadaljevala bojni pohod po Kanalski dolini proti Trbižu. Od Zagreba pa je prodirala III. jugoslovanska armada, ki je gonila pred seboj, uničevala in razoroževala nacistične enote ter njihove hlapce vseh barv. Ti dve armadi sta hiteli, da v obliki močnih klešč zajameta in osvobodita zibelko slovenstva, našo Koroško.

Ti prvomajski dnevi nas spominjajo še na eno pomembno in zgodovinsko obletnico. Takoj ko je IX. korpus skupaj s IV. jugoslovansko armado osvobodil Primorsko in Julijsko krajino, se je 5. maja 1945 sestel v osvobojeni Ajdovščini Slovenski narodnoosvobodilni svet, ki je sprejel zakon o narodni vladi Slovenije. Mandat za sestavo vlade je bil zaupan sekretarju KP Slovenije tov. Borisu Kidriču, ki je tako postal predsednik prve slovenske vlade.

Po borbi s četniki, esesovci in domobranci na Kočevskem je tudi VII. korpus rušil sovražne postojanke po Dolenjski in Notranjski ter z nezadržno silo prodiral proti Ljubljani in jo 9. maja skupno s Hercegovsko divizijo tudi osvobodil.

XIV. divizija, ki se je tolkla na Koroškem, je po zavzetju Žerjava ter po napadu na Dravograd in Črno prešla staro avstrijsko-jugoslovansko mejo in začela osvobajati Koroško. Koroški in Kokrški odred sta že 9. maja vkorakala v osvobojeni Celovec, Šerčerjeva brigada v Velikovec, Tomšičeva v Sinčo ves, Bračičeva pa na področje Jezerske ceste.

Toda v dneh, ko so v Beli krajini, na Dolenjski, Notranjski in Primorski že slavili osvobojenje in se veselili življenja, ki je zopet zasijalo izmučeni domovini, je bil severni del Slovenije še poln sovražnih čet.

Od Zagreba so se valile nepregledne horde balkanske Heeresgruppe, ki ji je poveljeval generaloberst von Lehr. Ta krvava bratovščina je štela nad 300.000 mož vseh vrst divizij redne nemške vojske, esesovcev, vlasovcev, četnikov, ustašev, domobrancev ter močnih enot tankistov in druge motorizacije, ki

se je hotela za vsako ceno prebiti na Koroško in se tam predati Angležem. Naše enote na Koroškem so vodile še hude borbe, ker te sovražne sile nikakor niso hotele položiti orožja, najzagrizenejši pa so bili četniki in ustaši.

Tomšičeva je zaprla pot esesovski diviziji in ustašem pri Poljanah, Šerčerjeva se je tepla pri Dravogradu, Bračičeva in Koroški ter Kokrški odred pa okrog Borovelj ter so imeli najhujšo borbo z esesovci in domobranci, ki so se pod poveljstvom generala Erwina Rösenerja prebili iz Ljubljane čez Gorenjsko in Karavanke, za most na Dravi. Najhujša bitka se je bila pri Borovljah, kjer je v ognju in klanju padlo ogromno žrtev na obeh straneh.

Ko so Šlandrova in Zidansko brigada ter brigada VDV ter Kamniško zasavski odred osvobodili in očistili Zasavje proti Ljubljani ter spodnji del Štajerske, so pohiteli na pomoč na Koroško. Zaščita štaba IV. operativne cone je zajela vso generaliteto balkanske Heeresgruppe s von Lehrom vred.

Četudi je bil v Topolšnici podpisan sporazum o predaji orožja, se je borba nadaljevala z nezmanjšano srditostjo okrog Poljan, Borovelj in Dravograda. Šele 15. maja je XIV. divizija skupaj s VII. brigado strla zadnji odpor in izvojevala veliko zmago. Dolge nepregledne kolone so zopet korakale v notranjost Jugoslavije, toda te kolone so bile klavrne, brez pušk in tankov; včerajšnji zavojevalec in okupator je šel v ujetništvo.

Hvaležno prebivalstvo je v znak priznanja in zahvale svoji vojski postavilo v Poljanah pri Prevaljah spominski kamen, na katerem piše: »Na tem delu slovenske zemlje so 14. maja 1945 enote XIV. proletarske divizije Borisa Kidriča v bratski zvezi s III. jugoslovansko armado zmagale v poslednji veliki osvobodilni bitki druge svetovne vojne, uničile in zajele balkansko sovražno glavnino nad 150.000 izdajalcev in nemških nacistov s poveljnikom von Lehrom vred in tako prisilile fašiste, da so položili orožje pred Titovo ljudsko armado.«

Čeprav so se posamezne grupice četnikov in belogardistov umaknile v gozdove, je bila 15. maja 1945 vsa Slovenija, vključno Slovensko Primorje in Koroška, osvobodjena. Povsod je donela pesem svobode in zmagoslavja. Socialistična revolucija v Jugoslaviji je zmagala.

Avgust Brezavšček

Andrej Stres

Ob občnem zboru sindikalne podružnice kombinata »Delamaris«

Dne 17. aprila 1961 ob 16. uri so se zbrali delegati sindikalne podružnice kombinata v lepo okrašeni dvorani v obratu »Argo« na svoj redni letni občni zbor. Od 150, na predvolilnih sestankih izvoljenih, je občnemu zboru prisostvovalo 132 delegatov. Občnemu zboru so še prisostvovali kot gostje predsednik Republiškega odbora za živilsko industrijo tov. Martinc, predsednik občine Izola tov. Vičič, predstavniki občinskega sindikalnega sveta Izola in drugi.

Poslovno poročilo o delu odbora v preteklem letu in o bodočih nalogah v prihodnjem letu je podal dosedanji predsednik odbora tov. Savo Kapelj. Iz poročila je bilo razvidno, da se je odbor v preteklem letu predvsem ukvarjal z raznimi problemi v podjetju. Zlasti sta bili v poročilu omenjeni decentralizacija delavskega samoupravljanja in ustanovitev DS v ekonomskih enotah, s čimer se je ukvarjal odbor podružnice predvsem v zadnjih mesecih, je pa ostala ena najvažnejših nalog tudi za novo izvoljeni odbor podružnice, da zadano nalogo, t. j. decentralizacijo samoupravljanja in izvolitev DS v ekonomskih enotah, izvede v najkrajšem času. Za izvedbo te decentralizacije in formiranje samoupravnih organov v ekonomskih enotah je že prejšnji UO podružnice imenoval 7-člansko komisijo. Ta komisija je že pripravila osnutek predloga, kateri predvideva 12 DS ekonomskih enot, in sicer:

1. oddelek predelave ribe;
2. oljarna z ekstrakcijo in predelavo ribjih odpadkov;
3. oddelek antipaste;
4. strojni oddelek z zabojarjo;
5. litografija;
6. oddelek paradižnika, marmelade s pulpnimi bazeni;
7. oddelek juh skupno z oddelkom sušilnice;
8. stranski obrati z oddelkom sodarjev;
9. ribiška flota;
10. gospodarsko-računski sektor;
11. splošni sektor;
12. komercialni sektor s skladišči in garažo.

Te predloge so obravnavali člani kolektiva na predvolilnih sestankih. Na teh sestankih je bila glavna tema decentralizacija delavskega samoupravljanja in sta bila članom kolektiva pojasnjena pomen in namen decentralizacije. Člani celotnega kolektiva se popolnoma strinjajo, da se uvedejo DS v ekonomskih enotah, vendar je bilo pri večjem delu članov mnenje, naj bi ne združevali dveh proizvodnih ekonomskih enot v en DS, češ da bo vsak razpravljajal najraje o težavah svojega oddelka. To tezo je občni zbor v celoti

podprl in dal nalogo novo izvoljenemu UO podružnice, da to mišljenje in teze večine članov kolektiva upošteva ter dobro preštudira in analizira, preden bodo v ekonomskih enotah ustanovljeni ti samoupravni organi. Glede pravic in dolžnosti teh samoupravnih organov v ekonomskih enotah je bil občni zbor mnenja, da bi jih postopoma prenašali na te organe, pač tako, kot bodo pokazale izkušnje same. Tako za sedaj ne bi razdvajali nekkih centralnih skladov, kot so n. pr.: sklad za kadre, amortizacijski sklad itd. Če pa se bo pokazalo, da je to potrebno in koristno, je za to še vedno čas.

Vsi člani zbora so bili enotni v tem, naj bi bila ena prvih in najvažnejših pravic članov DS v ekonomskih enotah razdeljevanje osebnih dohodkov in urejevanje norm, tako da bodo medsebojni odnosi uravnovešeni. Dalje je bilo tu veliko govora o tem, da bi morale ekonomske enote izvajati personalno politiko in to glede sprejemanja, odpuščanja in premeščanja delavcev, kajti člani ekonomskih enot bodo najboljše ocenili, koga naj sprejmejo v svoje vrste, ali koga naj odpravijo, kot pa sedaj, ko to vodijo centralno. Poudarjeno je bilo, da bo morala prav tu sindikalna organizacija odigrati vlogo zaščitnika svojih članov, ker lahko se bo dogodilo, da se bodo hotele ekonomske enote znebiti šibkejših in manj sposobnih delavcev, ki so morda svoje zdravje in moči izgubili prav v tem oddelku.

Dalje je bilo omenjeno, da je v lanskem letu zapustilo naš kombinat 235 delavcev in delavk.

Govora je bilo tudi o kaznovalni politiki v kombinatu, ker je bilo lansko leto kaznovanih 111 članov kolektiva z raznimi disciplinskimi kaznimi. Tu je bilo poudarjeno, da je sindikalna organizacija zelo malo razpravljala o tem, ali je bilo to kaznovanje pravilno ali ne. Veliko govora je bilo tudi v zvezi z internim premeščanjem delavcev, ker vedno ne vpliva pozitivno na delavca, če mora večkrat menjati delovno mesto in se to odraža tudi pri delovni storilnosti in seveda tudi na osebnih dohodkih prizadetega delavca.

Poudarjeno je bilo, da je sindikalna organizacija glede tega vse premalo napravila. Tu bi morala komisija za proučitev in pritožbe pri UO podružnice bolj zavestno reševati ta važna vprašanja, morala bi skrbeti, da se delavci najprej obračajo z raznimi prošnjami in pritožbami na sindikalno podružnico ne pa, da se pritožujejo občinskim ali celo okrajnim organom.

Veliko poudarka je bilo dano na občnem zboru tudi strokovnemu izobraževanju delavcev v podjetju, saj je bilo samo v pre-

teklem letu porabljeno v te namene 3,180.551 din. V tej vsoti so všteti tudi vajenci, katerih ima podjetje 25, in študenti na raznih šolah, katerih je skupno 30. V tem pogledu so v podjetju precej naredili, vendar je treba poudariti, da so preveč zanemarili izobraževanje nekvalificiranih delavcev, to je tistih delavcev, ki so neposredno vezani na sam proces proizvodnje. Vendar se je tudi v tem pogledu v zadnjem času stanje izboljšalo. Odkar imamo zasedeno delovno mesto za izobraževanje kadrov, se je zvrstila že vrsta raznih tečajev v podjetju, med drugim tečaj o prvi pomoči, tečaj o varnosti pri delu, sedaj je tečaj za kvalifikacijo in visoko kvalifikacijo. Vendar je treba povedati, da se delavci za te tečaje in prekvalifikacije še vse premalo zanimajo. Prav to naj bi bila ena važnih nalog bodočega vodstva sindikata, da se izobraževanju delavcev v bodoče bolj posveti.

Veliko pozornost je občni zbor posvetil tudi tehnični zaščiti strojev in ostalih naprav na delovnih mestih in nesrečam pri delu. Tu je bil prikazan pregled poškodb za leto 1959 in 1960, kar nam da naslednjo sliko:

	1959	1960
1. število zaposlenih	1860	1600
2. število nezgod pri delu	232	259
3. število izgubljenih dni	3434	2486
4. število izgubljenih dni na eno nezgodo	14,8	9,6
5. nezgode v odstotkih	12 %	16 %

Primerjalna tabela pokaže, da je v letu 1960 bilo največ nezgod oziroma da vsa prejšnja leta ni bilo toliko nezgod in da je število le-teh v stalnem porastu, kljub zmanjšanju števila zaposlenih.

Hkrati pa se vidi, da je število dni na eno delovno nezgodo v upadanju, kar nam pove, da je večina delovnih nezgod le lažjega značaja, saj je v lanskem letu ponesrečenec bil odsoten z dela le 9,6 dneva, medtem ko je bilo v prejšnjih letih to povprečje večje.

Pregled delovnih nezgod po oddelkih nam pove, da je največji odstotek nezgod v pomožnih obratih, in sicer 32 %, kar pomeni, da se je vsak tretji delavec v pomožnih obratih poškodoval v letu 1960. Sledi mu embalažni oddelek z 22 %, nato skladišče z 20 % nezgod ter ostali oddelki.

Da bi zmanjšali število nezgod, so v preteklem letu predvajali za celotni kolektiv nekaj poučnih filmov s področja varnosti pri delu. Prav tako skušamo zmanjšati število nezgod s predpisovanjem osebnih zaščitnih sredstev na določenih delovnih mestih in je bilo lani v te namene potrošenih 16,027.627 dinarjev.

Vendar je bilo omenjeno, da ni več stroj tisti, ki bi zakrivil največ nezgod, da so se pripetile nesreče največkrat brez kakršnegakoli vpliva stroja, to se pravi, da so bili vzro-

ki poškodb okolica stroja, torej delovni prostor in pa obdelovalni materiali. Nezgode so torej nastajale predvsem zaradi raznih uredov na rokah, spodrsaljavev na tleh, stopnicah in podobno.

Navedeni primeri nam po temeljitejšem preudarku povedo, da se je težišče nevarnosti in vzrokov nezgod preneslo na človeka samega, ki pri svojem delu ne posveča dovolj pozornosti okolici.

Nadalje je občni zbor razpravljal o doseženih gospodarskih uspehih v lanskem letu, ki so bili zadovoljivi kljub občutno povečanemu proizvodnemu planu, saj to zvišanje je zahtevalo med drugim, da petletni plan izpolnimo v štirih letih. Tako smo letni proizvodni plan dosegli po količini 104,2 %, po vrednosti pa 105 %, medtem ko je vrednost proizvodnje znašala 4.166.290.000 dinarjev.

K vsem tem velikim delovnim uspehom so predvsem pripomogli naši delovni ljudje v kolektivu, ko so dali od sebe veliko truda za čimvečjo ustvarjalnost, in organizacijski ukrepi, izvedeni za nadaljnjo racionalizacijo poslovanja.

Po obširni razpravi in analizi poslovnih uspehov v podjetju in drugih vprašanjih je občni zbor na koncu izvolil novo vodstvo sindikalne podružnice, in sicer:

V centralni odbor kombinata so bili izvoljeni naslednji tovariši:

1. Viljem Bordon,
2. Anton Buič,
3. Stane Blatnik,
4. Bogomir inž. Cotič,
5. Zofija Cucek,
6. Jožica Černe,
7. Slavko Demšar,
8. Kristina Jakomin,
9. Eva Javoršek,
10. Savo Kapelj,
11. Franc Mauk,
12. Tomaž Pavletič,
13. Anton Pupis,
14. Branko Sila,
15. Marjan Zihlerl,
16. Milan Zihlerl,
17. Bruno Toncetič.

V pododbor obrata »Argo«:

1. Italo Delloro,
2. Stojan Abram,
3. Edvin Muženič,
4. Marko Rudman,
5. Silva Trebec,
6. Dora Rustjan,
7. Štefan Homan.

V pododbor obrata »Iris«:

1. Srečko Cah,
2. Mirela Furlanič,
3. Jože Hribar,
4. Marija Guzič,
5. Milan Krančan,
6. Andrej Kokošar,
7. Ivo Radman.

V nadzorni odbor:

1. Tončka Banovac,
2. Slavko Cijan,
3. Drago Klepač.

Razen organov vodstva je občni zbor izvolil še 37 delegatov za občinsko sindikalno konferenco in 30 delegatov za okrajno sindikalno konferenco.

Sklepi rednega letnega občnega zbora sindikalne podružnice »Delamaris« v Izoli dne 17. aprila 1961

Člani sindikalne podružnice kombinata »Delamaris« so na občnem zboru temeljito proučili dosedanje delo organizacije, ocenili uspehe in samokritično grajali pomanjkljivosti v preteklem obdobju.

Posebno pozornost je zbor posvetil bližnji nadaljnji decentralizaciji delavskega samoupravljanja, razvoju sistema delitve dohodka in vsem spremembam, ki bodo sledile najnovejšim gospodarskim predpisom.

V zvezi s tem je zbor sprejel naslednje sklepe:

1.

Da bodo člani kos vsem nalogam, ki jih narekuje delavsko samoupravljanje, bodo morali v bodoče posvetiti vso pozornost lastnemu izobraževanju v gospodarskem, političnem in splošnem pogledu. Doseči moramo, da bodo delavci z vodilnimi funkcijami, od predelavca navzgor, povečali razen strokovnega tudi raven svojega političnega znanja, kajti brez tega si na današnji stopnji razvoja ni mogoče več zamišljati uspešnega vodilnega kadra.

Razen dosedanjih oblik izobraževanja članov samoupravnih organov bomo poiskali še nove poti za vzgojo tistih, ki so poklicani, da upravljajo zaupano jim družbeno lastnino. Vsestransko si moramo prizadevati, da bodo vsi člani našega kolektiva čimbolj obvladali svoje delovne naloge in s tem koristili sebi in skupnosti. Za to namenjena sredstva se morajo uporabljati racionalneje, kot so se uporabljala v preteklosti.

2.

Ena izmed prvih bodočih nalog sindikalne organizacije je razvijanje decentralizacije delavskega samoupravljanja. Prenaslanje funkcij od dosedanjega delavskega sveta na bodoče svete ekonomskih enot je proces, ki se ne more in ne sme zaključiti z enim aktom, ampak zahteva neprestano spremljanje, proučevanje in iskanje novih oblik dela.

V zvezi z decentralizacijo samoupravnih organov je nujna tudi decentralizacija sindi-

kalne organizacije, kajti to je pogoj za uspešno izvrševanje nalog, ki jih pred naš kolektiv postavlja današnja stopnja družbenega razvoja.

3.

Nič manj važna naloga ni izpopolnjevanje sistema delitve osebnih dohodkov. Na podlagi dosedanjih izkušenj moramo neprestano razvijati take oblike in uporabljati taka merila za razdeljevanje osebnih dohodkov, ki bodo najrealneje odredila osebne dohodke vsakomur po vložnem delu.

Ekonomske enote, katerih zametke je naš delavski svet ustvaril že pred dvema letoma, naj v bodoče v vse večji meri razpolagajo z doseženim dohodkom, da bo na ta način sleherni delavec dejansko občutil, da ni samo proizvajalec, ampak tudi upravljavec.

4.

Eeden od pogojev za uspešno uresničevanje naših ciljev je vzorna delovna disciplina in pravilna persolnana politika. V novih pogojih bo morala biti skrb za to zaupana predvsem samim članom kolektiva. Ekonomske enote bodo lahko najbolj pravilno in pravično ocenjevale posamezne primere in reševale lastne kadrovske probleme. Tudi pri tem bo morala sindikalna organizacija nuditi svojo pomoč in vsestransko sodelovati z organi, ki bodo pristojni za reševanje teh vprašanj.

5.

Dejstvo, da je v kombinatu zaposleno veliko število mladincev in mladink, narekuje sindikalni organizaciji, da posveti tem mlajšim delovnim tovarišem vso potrebno skrb. Ne more in ne sme nam biti vseeno, kako ti ljudje uspevajo in se razvijajo na svojem delovnem mestu, s čim se ukvarjajo in kako se izživljajo v svojem prostem času. Sindikalna podružnica bo morala zastaviti ves svoj vpliv za pravilno usmerjanje in vzgojo mladih proizvajalcev ter jih usposobiti za vse naloge jutrišnjega dne.

6.

Našo ženo še vedno tarejo nešteti problemi. Delo v tovarni, vzgoja otrok in gospodinjstvo jo obremenjujejo v taki meri, da sploh nima prostega časa, ki bi ji bil potreben za lastno izobraževanje in razvedrilo. Ta preobremenjenost povzroča njeno dejansko neenakopravnost in ji praktično onemogoča udejstvovanje v družbeno političnem delu. Sindikalna organizacija bo morala v bodoče vložiti vse svoje sile za pospeševanje dela vseh že obstoječih in tudi predvidenih ustanov, ki naj olajšujejo življenje naših žena.

7.

Že obstoječe vezi in sodelovanje med komuno in podjetjem je treba še bolj okrepiti.

Zlasti naj se v tej smeri razvije aktivnost članov občinskega zbora proizvajalcev in članov svetov ter komisij, ki so iz našega kolektiva. Uvesti moramo občasno poročanje in tolmačenje sklepov in odlokov, ki jih organi

komune sprejemajo, da bodo člani kolektiva obveščeni o vseh ukrepih s področja družbenega življenja.

8.

Današnja stopnja družbenega razvoja nujno zahteva pospeševanje vseh oblik kulturno-prosvetnega življenja. K temu nas še posebno sili mlad sestav kolektiva in dolžni smo poskrbeti, da bo vsak proizvajalec našel zdravo razvedrilo na športnem ali kulturno-prosvetnem področju.

9.

Sleherni član ima pravico biti obveščen o vem, kar se dogaja v gospodarski organizaciji. Tovarniškem časopisu, ki se je pokazal kot najboljšo sredstvo za obveščanje, moramo nuditi vso podporo. Vse bodoče številke morajo obvezno vsebovati tudi članke o delu družbeno političnih organizacij. Ta važna vzgojna naloga je zaupana vodstvu teh organizacij.

S sej upravnega odbora

Na 26. seji je UO najprej obravnaval plan izobraževanja za leto 1961. Referentka za kadrovske izobrazbe tovarišica Vera Poropat je obrazložila celoten program izobraževanja in stroške za izvedbo tega programa. Od lani je na tem skladu ostalo neizkoriščenih 4 milijone 890.452 din, v letošnjem letu pa je predviden priliv 3.500.000 din, tako da bo v tem letu na razpolago 8.390.452 din. Vsi stroški izobraževanja pa bi po tem predračunu znašali v tem letu 3.922.500 din. K tej vsoti je treba prišteti še nabavo dveh magnetofonov v skupni vrednosti 560.000 din, ki bosta tudi rabila v izobraževalne namene. Upravni odbor je ta predlog z nekaterimi dopolnili predložil DS v odobritev. Podrobneje o tem programu pišemo v tej številki v posebnem članku.

Na predlog komisije za norme je bilo odobrenih nekaj sprememb pri polnjenju palamide. Ob tej priložnosti je UO precej razpravljal o akordnem delu in o tem, kako nekateri ravnaajo z materialom in sredstvi, kadar delajo na akord. Predvsem bodo morali paziti vodje težakov, da pri razkladanju ali nakladanju ne pride do okvare embalaže, kar se je do sedaj nekajkrat pripetilo. Kolikor bi se kaj podobnega še zgodilo, je vodja težakov dolžan krivca prijaviti disciplinski komisiji, kakor to zahteva naš pravilnik o normah in akordih.

V pogodbi za nabavo strojev in naprav za proizvode živil v prahu je določeno, da kombinat pošlje nekoga na dvomesečno prakso v Švico in Zahodno Nemčijo, kjer se bo seznanil s proizvodnim procesom, napravami in stroji. Ta praksa gre na račun firme Ateliers

de constructions de Vevey. Na to prakso je UO poslal tovariša inž. Bena Saksido, ki je odpotoval že 10. marca.

Zaradi vskladitve načrtov za izgradnjo objektov za proizvode v prahu in pa načrtov za strojne naprave te instalacije je UO določil, naj odpotujeta v Švico, na Švedsko in Zahodno Nemčijo inž. Anton Ditrih in inž. Gabrijel Cotič.

Tovarišu Dragu Lenčku je UO za vsa službena potovanja v Trst, ki jih je opravil v mesecu januarju in februarju, odobril štiri cele dnevne.

Prošnjo prve krajevne organizacije SZDL v Izoli, v kateri prosi, da bi ji odstopili menzo za družabno prireditve, je UO zavrnil, ker to zaradi poostrenih higiensko-tehničnih in varnostnih predpisov ni dovoljeno.

UO je določil, da se na dan 8. marca preneha z delom ob 12. uri, nato pa naj bo proslava Dneva žena. Za stroške programa je bilo odobrenih 40.000 din.

Tovarišu Jožetu Bajtu je bila odobrena 30-dnevna praksa v hladilnici »Dekani«. Po končani praksi mu bodo priznani vsi stroški, ki jih bo imel s to prakso.

UO je odobril račun za 105 izvodov Komunista, ki ga prejemaajo nekateri člani našega kolektiva brezplačno. Odobreni so bili še računi našega »Avtoparka« za prevoz tovarišice Marije Lisjakove k poroki, tovarišice Vovk v porodnišnico, tovariša Ljuba Krstiča v bolnišnico in tovarišice Marjašičeve v porodnišnico. Iz sklada UO bomo nabavili 60 statističnih koledarjev za člane DS in UO.

Tovarišem Stojanu Pečenku, Francu Seržinu in Slavku Rateju, ki so odšli iz kom-

binata v Stanovanjsko skupnost, bomo plačali dopust za leto 1961.

Tovarišu Štefanu Homanu bomo plačali potne stroške na relaciji Izola—Ljubljana in nazaj dvakrat mesečno, dokler ne dobi stanovanja v Izoli.

Včlanili se bomo v Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet LRS v Ljubljani.

Z upravo Komunalne dejavnosti v Izoli naj se sklene pogodba o izkoriščanju kamnoloma v obratu »Iris«.

27. sejo je UO začel z razpravo o poslovnih posameznih sektorjev, o kadrih, ki so nam še potrebni, a jih nimamo, in o težavah, ki nastopajo, če delovna mesta niso zasedena tako, kot bi bilo potrebno. Sprejet je bil tudi sklep, naj se da tehnični upravi na razpolago toliko strokovnega kadra, kot ga predvideva naš TP. Do 1. maja 1961 naj vsi sektorji izdelajo svoje poslovniške, na podlagi teh pa bo glavni direktor pripravil do 1. junija poslovniški podjetja, ki bo koordiniral in povezoval delo posameznih sektorjev.

Prečitana je bila vloga ObLO Izola, kjer je bilo navedeno, koliko naj posamezna podjetja prispevajo za družbeni standard in šolstvo v občini Izola v letošnjem letu. Na posvetovalni seji zbor proizvajalcev, na kateri so sodelovali tudi predsedniki raznih svetov ter predstavniki gospodarskih organizacij, je bil namreč sprejet ključ, po katerem naj bi podjetja prispevala za standard in šolstvo. Ključ upošteva narodni dohodek, čisti dohodek in število zaposlenih v podjetju. Po tem ključu bi se zbralo skupno 62,400.000 din in bi naš kombinat prispeval 24,624.000 din. UO je mnenja, da ključ ni pravilen, ker število zaposlenih kakor tudi bruto dohodek ne prikazujeta finančne zmogljivosti podjetja, zlasti ne v našem primeru, ko z zaposlovanjem rešujemo tudi socialne probleme v občini, ni pa tudi vseeno, kakšno dejavnost ima podjetje. Pri razpravi o našem prispevku v te namene je treba upoštevati, da imamo za letošnje leto že sprejetih obvez za nad 100 milijonov dinarjev, zato moramo biti s kakršnimkoli obljubami zelo previdni. V daljši razpravi okrog finansiranja in novogradnje šole je bilo precej kritike zaradi predragih gradenj v našem kraju ter razpravljanja, da so v ostalih predelih Slovenije gradnje mnogo cenejše. Navedeni so bili problemi gradnje šole v Ljubljani in Celju, kjer so dobili novo sodobno šolo za 170,000.000 din in kaže, da je predlog za izolsko šolo, ki naj bi stala 326 milijonov din, odločno pretiran.

Po našem pravilniku o razdeljevanju stanovanj razpolaga uprava s 25 % novogradjenih stanovanj in UO je obravnavala predlog uprave, komu naj se ta stanovanja dodelijo. Sprejet je bil sklep, po katerem dobijo v novih blokih stanovanja uprave tile člani kolektiva:

Štefan Homan v SB II (stanovanje št. 1),
Stojan Potočnik v SB III (stanovanje št. 11),

Oton Turnšek v SB III (stanovanje št. 3),
Mitja Logar v SB III (stanovanje št. 15),
garsonjero št. 19 pa tov. Roža Hribovšek, medtem ko ena garsonjera ostane na razpolago.

V izpraznjeno Müllerjevo sobo naj se vseli tovariš Andrej Mišura, v izpraznjeno Turnškovo stanovanje pa tovariš Gema Fičur.

Določena je bila tudi najemnina za naša stanovanja v SB II, najemnina, ki se bo pobirala od 1. marca, in sicer kot akontacija mesečno:

stanovanje št. 1, 5, 9	6.100 din
stanovanje št. 3, 7, 11	5.600 din
stanovanje št. 13, 17	5.800 din
stanovanje št. 15, 19	5.500 din
stanovanje št. 21	5.700 din

Na tej seji je bil sprejet tudi sklep, ki določa: ako koristnik stanovanja, v katerega je vložil svoja sredstva naš kombinat, zapusti naše podjetje, mora ta sredstva povrniti tisti, ki je zaposlil koristnika našega stanovanja.

Predsednik iniciativnega odbora za združno gradnjo tov. inž. Gabrijel Cotič je podal poročilo o dosedanjem delu tega odbora in povedal, da odbor že razpolaga s pravili stanovanjske zadruge ter s pravili stanovanjskega sklada ObLO Izola, znane so pa tudi lokacije za združne hišice. Povedal je, da bi bilo za takšno enostanovanjsko hišo potrebno okrog 3 milijone dinarjev. Ta sredstva naj bi po predlogu tega odbora zbrali tako, da bi dobili 60 % (1,800.000) iz občinskega stanovanjskega sklada, 33,3 % (1 milijon) posojilo podjetja in 6,7 % (200.000) naj bi prispeval vsak zadržani interesent sam.

UO je odobril dosedanje delo iniciativnega odbora ter mu naročil, naj z delom nadaljuje, in odobril 40.000 din za izdelavo makete stanovanjske hišice. V dosedanji občinski stanovanjski sklad je naš kolektiv prispeval že 90,129.000 din. Koristili pa smo ta sklad takole: za SB III 20,000.000 din posojila, za blok Iris 20,865.000 din, za blok Argo 20,707.000 in 1,801.000 din kasneje dano za blok »Argo«. Torej smo skupno koristili 63,193.000 din.

Predsednik komisije za korekturo cenika del tovariš Karlo Cuder je poročal o izračunih v posameznih ekonomskih enotah, ki so nastale na podlagi dosedanjih cenikov. Ugotavljal je nekatera medsebojna nesorazmerja, ki so nastala in jih bo treba odpraviti. Za ekstrakcijo in rafinacijo dosedanji ključ za izračun ni dovolj precizen, da bi odmeril dohodke na podlagi vložnega dela. Tako so v februarju z manj dela dosegli večje prejemke kot v januarju, ko so delali veliko več. Vzrok za to je surovina (kuhani odpadki palamide), ki daje mnogo večji izplen za ribjo moko, kakor če se predeluje sveža riba. Na ta večji izplen nima vpliva kolektiv tega oddelka, zato je treba popraviti tudi cenik. Podoben primer je tudi v oddelku paradižnika in marmelade, zato je bila imenovana komisija, ki naj pregleda v teh oddelkih zmogljivost stro-

jev, naprav ter normative in pripravi nova merila v vseh primerih, ki jih bo smatrala za potrebne.

Sprejete so bile še nove norme na sveži ribi, za polnjenje palamide ter nekateri manj pomembni sklepi.

Na 28. seji je UO obravnaval bilanco za leto 1960, kar je kasneje obravnaval in odobril DS.

Vajenski šoli smo odobrili prispevek 10.000 din za ekskurzijo, katere sta se udeležila tudi dva naša vajenca.

Pri knjižnem zavodu »Naprijed« v Zagrebu bomo naročili 5 komadov trinajste knjige »Titovi članki in govori«.

V lanskem letu je znašala stopnja investicijskega vzdrževanja 3 % od nabavne vrednosti osnovnih sredstev. Pri koriščenju teh sredstev pa se je med letom pokazalo, da je bil ta odstotek prenizek ter da smo porabili nekaj več, kar smo morali knjižiti na izredne izdatke. V letošnjem letu pa so po planu investicijskega vzdrževanja predvideni večji stroški, zato je DS odločil za letošnje leto investicijsko vzdrževanje za tovarno 3.85 %, za ribiško floto pa 8,5 % od nabavne vrednosti osnovnih sredstev. S tem bi bilo za investicijsko vzdrževanje tovarne na razpolago 53.500.000 din, za investicijsko vzdrževanje ribiške flote pa 15.000.000 din.

V našem tarifnem pravilniku imamo v členu 48 določilo, ki pravi, da je participacija neproizvodnih ekonomskih enot pri doseženi realizaciji do 4,2 %. Ta odstotek pa mora za vsako leto določiti DS. Glede na to, da so se v tem letu plače nekaj povečale, kakor tudi realizacija, je DS potrdil omenjeni odstotek kot primeren za obračunavanje v letošnjem letu.

Ker se je število uslužbencev v splošnem sektorju v zadnjem času tako zmanjšalo, da že trpi delo, so preostali uslužbenci opozorili UO na to vrzel, ki resno ovira in hromi dejavnost v temu sektorju in zaradi preobilice dela sili še ostale, da bi odšli iz podjetja. UO je bil mnenja, da bi se trenutna situacija rešila s premestitvijo nekaterih uslužbencev iz drugih sektorjev v splošni sektor, v bodoče pa je treba bolj sistematično vzgajati lastne kadre. V podjetju naj bi organizirali administrativne tečaje, kjer bi usposobili za pisarniško delo tiste naše delavke, ki bi za to imele vsaj osnovne pogoje in dovolj volje. Organiziramo naj tečaj za strojepisje in za slovenščino. Na tečaj za slovenščino povabimo tudi tiste tovarišice, ki so že pri pisarniškem delu, vendar jim slovenski pravopis dela težave.

UO je tudi na tej seji naročil upravi, naj izposluje čimprejšnjo izpraznitev stanovanj, ki jih zasedata dr. Dušan Milutinovič in Maksimiljan Šiško, ki sta oba zaposlena v Kopru.

Za upravnika naše delavske restavracije je bila imenovana tov. Marija Dovč.

V marcu letos so nekatere delavke ostale 12 dni doma zaradi varstva otrok, ker je bil otroški dom takrat zaprt. UO so prosile, da jim prizna za navedeni čas plačani ali neplačani dopust. Kljub temu je precej mater poskrbelo za varstvo in so prišle na delo, le 4 so ostale doma in sedaj prosijo za dopust. Ker pa iz njihovih vlog ni razvidno njihovo družinsko stanje, je UO zahteval utemeljitev prošnje, šele nato jim bo lahko odobril do 7 dni izrednega plačanega dopusta.

Na 30. seji upravnega odbora je bilo govora o odstotku, ki naj ga dobijo neproizvodne EE od realizacije in je bila imenovana komisija, ki naj vskladi predloge posameznih sektorjev za število točk po tem merilu nagrajevanja. V to komisijo so bili imenovani: Miro Breclj kot predsednik, Emil Pugelj, Marjan Mlekuž, Franc Krajnc in Mitja Logar pa kot člani.

Obravnavana je bila počitniška dejavnost našega doma, stroški z njim ter interes kolektiva za ta dom. Prikazana je bila lanskega zasedba, vzdrževanje doma, kakor tudi interes kolektiva, nakar je bil sprejet predlog, da se DS predlaga, da dom prodamo in iščemo počitniški dom drugje.

Na tretji mednarodni kongres varnosti pri delu, ki bo meseca maja v Parizu, naj odpotuje vodja splošnega sektorja tov. Miro Breclj, ki naj si v Torinu ogleda tudi razstavo varnostnih naprav.

Tov. Drago Lenček pa naj potuje v Italijo v zvezi z nastalo situacijo na tržišču ribjih konzerv; obenem naj obiše tudi Milanski velesejem.

Zvezdanu Bertoku se odobrijo reprezentančni stroški, ki jih je imel v Dalmaciji in Črni gori v znesku 21.722 din. Ti stroški gredo v breme reprezentance komercialnega sektorja. Iz te reprezentance se odobri tudi 50.000 din za Zagrebški velesejem. Za opremo našega paviljona na velesejmu naj se nabavi tudi garnitura mizic in stolov v skupni vrednosti 120.000 din.

Na občnem zboru Trgovinske zbornice LRS v Ljubljani bo po sklepu UO zastopal naš kombinat glavni direktor Franc Karo.

Tov. Slavku Cijanju naj se izplača razlika za nadomeščanje vodje GRS, ko je bil ta na bolovanju.

Tov. Veri Cindrič bomo od 12 zamujenih dni plačali 7 dni kot plačani dopust, 5 dni pa se ji šteje v neplačani dopust. Teh 12 dni je namreč zamudila na delu, ko je bil otroški vrtec zaprt in ni imela komu prepustiti svojih otrok.

Vsem slušateljem in predavateljem politične šole, ki so člani našega kolektiva, bomo odobrili 2 dni plačanega dopusta za opravljanje izpitov in za ekskurzijo ter vsakomur 2500 din za vožnjo, slušateljem pa še 5 dni, da se lahko pripravijo za izpite. Vsi, ki gredo na ekskurzijo, dobijo tudi po 1 dnevnicu.

Na 31. seji je upravni odbor najprej dočel, da bo kombinat v nedeljo, 30. aprila 1961, delal kot normalno, da pa bomo zato prosti 3. maja 1961.

Zastopniško podjetje »Astra« iz Zagreba nam je ponudilo možnost, da se en član našega kolektiva specializira za delo za zmrzovanje in odmrzovanje, transport in prevzem tune. Ker je naše podjetje zainteresirano na tej ponudbi, bo šel na prakso v Tokio (Japonska) tovariš Slavko Demšar, ki je že doslej opravljal v kombinatu prevzem in ostalo manipulacijo s tuno. Naše podjetje plača samo vozne stroške, medtem ko plača dnevnice zastopniško podjetje »Astra« iz Zagreba.

V breme reprezentance sta bila odobrena še računa »Turist« Ljubljana za 3.164 din in Plave lagune za 2.030 din.

Odobren je bil tudi račun podjetja »Tkarnina« v znesku 86.900 din, dalje račun Zveze inženirjev in tehnikov Maribor za 5.000 din, Vojno izdavaški zavod Beograd 9.960 din in račun istega zavoda za 13.350 din.

Vsi trije gornji računi se nanašajo na nabavo znanstvenih in političnih knjig.

Odobren je bil tudi račun Romana Kaligariča, gradbenega tehnika, za izdelavo načrtov v letu 1959/60 v skupnem znesku 138 tisoč 750 dinarjev.

Okrajni ljudski odbor Koper nam je poslal vlogo, naj bi tudi naše podjetje prispevalo h gradnji in opremlitvi kemičnega laboratorija v pristanišču Koper. Za adaptacijo in ureditev tega laboratorija bo po investicijskem programu potrebnih 14.473.000 din. Ker zavod za zdravstveno varstvo v Kopru nima teh sredstev, si jih hoče zagotoviti z dotacijo podjetij, predvsem živilske in kemične stroke. Po razdelitvi, ki je bil narejen

po tem kriteriju, naj bi kombinat prispeval en milijon. Ker kombinat nima na razpolago sredstev, s katerimi bi lahko podprl gradnjo tega laboratorija, in ker imamo za naše potrebe že svoja dva laboratorija, je UO odklonil prispevek za gradnjo laboratorija v pristanišču Koper.

Upravni odbor je obravnaval predlog, da bi naše motorno kolo znamke »Puch«, ki je predvideno za prodajo, poklonili tukajšnji postaji Ljudske milice. Ta predlog je pa neizvedljiv, ker ni dovoljeno prenesti osnovna sredstva iz podjetja na ustanovo.

S temi sklepi je dosedanji upravni odbor zaključil svojo mandatno dobo.

Prva seja novoizvoljenega upravnega odbora kombinata je bila 30. aprila 1961 ob 7. uri v Rdečem kotičku obrata »Iris«. Tej seji so prisostvovali vsi člani prejšnjega in novoizvoljenega upravnega odbora razen Silve Poles, ki je na dopustu. Dnevni red je bil samo konstituiranje odbora in primopredaja.

Dosedanji predsednik upravnega odbora tovariš Franc Krajnc je po izvolitvi novega predsednika predal dolžnosti novemu predsedniku Gabrijelu inž. Cotiču. Novi upravni odbor vam bomo predstavili v tej številki.

Ker je bila ta seja tik pred praznikom 1. maja, je bil še sprejet sklep, naj 1. maja zjutraj odpeljejo tiste člane kolektiva, ki želijo domov, do Sežane in do Podgorja. Prav tako je bil sprejet sklep, da ta vožnja in tudi vse tiste vožnje, ki jih za člane kolektiva predvideva naš tarifni pravilnik, bremenijo fond upravnega odbora.

Sklenjeno je bilo še, naj se ta dan, to je 30. aprila 1961, dela samo do 12. ure, medtem ko ostali dve uri bremenita ekonomsko enoto, v kateri posamezni član kolektiva tega dne dela.

Delavski svet je sklenil

Na 14. seji delavskega sveta smo najprej poslušali poročilo glavnega direktorja o izvršitvi proizvodnega plana v januarju in februarju letos.

Od celotne proizvodnje, ki je po planu predvidena za leto 1961, smo v prvih dveh mesecih izvršili 20,11 %.

Najvišji odstotek letnega plana smo dosegli pri marmeladi, in sicer 60,39 %. Ribje moke smo izdelali 22,21 % celoletne produkcije, antipaste 20,71 %, ribjega olja 15,50 %, paradižnikovega koncentrata 14,36 %, juhe 13,74 %, steriliziranih rib 13,69 %, mesnih konzerv (Argina) 5,20 %, nesterilizirane ribe 1 odstotek.

Pri polizdelkih smo dosegli 13,96 % letnega plana. Tu je na prvem mestu ekstrakcija s 77,5 %, pločevinasta embalaža 25 % in rafinacija s 23,67 %. Zelenjave smo vložili le

v obsegu 7,76 % letnega plana, saj bo sezona za vlaganje v jeseni. Slane ribe še nismo vlagali v tem letu, pač pa 7,76 % zelenjave. Doseženi letni plan za prva dva meseca kaže zadovoljivo izpolnitev in nam daje upanje, da ga bomo v celem letu tudi vsega izvršili. V nadaljevanju te seje je vodja splošnega sektorja tovariš Breclj tolmačil predloge upravnega odbora, s katerimi le-ta predlaga DS odobritev predračuna raznih služb in dejavnosti v splošnem sektorju, o čemer smo pisali že v prejšnji številki »Našega glasua«, ko je bila stvar obravnavana na upravnem odboru.

Za delavsko restavracijo je DS odobril sredstva in ukrepe tako, kot je to predlagal upravni odbor.

Dalj časa je tekla razprava glede počitniškega doma v Lepeni zaradi visokih stroškov tega doma in zaradi premajhne izkori-

ščenosti. Predračun je bil sicer potrjen, vendar s pripombo, naj se ugotovi, kakšna bo zasedba v letošnjem letu in kakšno je mnenje kolektiva o tem domu, ali naj imamo dom še naprej ali naj ga opustimo.

Predračun gasilske čete je bil sprejet brez pripomb in je bilo stališče UO do te službe v celoti odobreno. Tudi za obratno ambulanto je bil predračun odobren. Za higiensko-tehnično zaščito, kakor tudi za glasilo »Naš glas« je bil predračun odobren, o čemer smo obširno poročali v prejšnji številki »Našega glasu« v rubriki »S sej upravnega odbora«.

Odobren je bil tudi predlog za izobraževanje kadrov, za kar bomo porabili letos štiri milijone 482.500 din. V nadaljevanju se je DS odobril še nekaj odpisov, nato pa je dalj časa obravnaval program za praznovanje desete obletnice delavskega samoupravljanja in za stroške te proslave odobril 2.000.000 din.

Naših pet ribiških ladij je še brez strelovodnih naprav. Ker so te ladje sedaj zaradi barvanja zunaj na kopnem, je montaža barkrenih plošč na zunanji strani trupa ladje mnogo cenejša, kakor bi bila kasneje, ko bi morali ladjo prav zaradi tega dvigniti iz vode. Ti strelovodi na ladjah pa so potrebni in obvezni. Zato je DS sprejel sklep, da bomo na ribiških ladjah »Ščuka«, »Zlatoperka«, »Prstak«, »Pisanica« in na prevoznih ladjah »Ribič«, montirali strelovodne plošče. Skupni stroški za montažo teh plošč bodo znašali 400.000 din. Na predlog komisije za individualne nagrade je DS obravnaval predlog za nagraditev oseba v razvojnem oddelku. Ugotovljeno je bilo, da je ta oddelek od svoje ustanovitve dalje imel zelo lepe uspehe z uvajanjem novih proizvodov, da je v tem času izdelal popolnoma novo recepturo za kokošjo juho in boljši tehnološki postopek, s čimer je prihranil nad 3.000.000 din na leto, obenem pa sta se kvaliteta in videz izboljšala. Uveden in izdelan je bil nov artikel »Aspik«, po katerem radi segajo restavracije, hoteli in gostišča. Izdelana in vpeljana je bila nova juha, ki po kvaliteti presega vse dosedanje, to je »Argo special«, kot dodatek za testenine in riž je bila izdelana v tem laboratoriju »Argina«, ki se da z velikim pridom uporabljati na razne načine. Razen navedenega je ta oddelek opravljal še razne poskuse ter že pripravil nove artikle, ki se bodo v kratkem pojavili na trgu.

Za te dosežene uspehe je komisija za individualne nagrade predlagala, DS pa odobril tovarišu Lojzetu Lesjaku, komercialnemu direktorju, 50.000 din, vodji laboratorija inž. Bogomiru Cotiču 200.000 din, kemijskemu tehniku tovarišici Evi Javorškovi 30.000 din in laborantki tovarišici Mariji Furlanovi deset tisoč dinarjev nagrade.

Komisija za individualne nagrade je predlagala tudi tiste člane kolektiva, ki so pripomogli in izvedli boljšo organizacijo dela pri prevzemu tune. V prejšnjih letih smo imeli namreč pri prevzemanju tunine vedno man-

ke, medtem ko smo v letošnjem letu imeli celo nekaj viška. Ker gre tu za uvoženo blago z dokaj visoko ceno in so ti tovariši s svojim trudom, vestnostjo in boljšo metodo dela izdatno prispevali k finančnemu uspehu kombinata, jim je DS odobril tele nagrade: tovarišu Slavku Demšarju 75.000 din, Srečku Cahu 50.000 din, Marjanu Kodarinu 25.000 din, Tonetu Karišu 25.000 din, Marjanu Mlekužu 20 tisoč din, Alojziju Gregoriču 5.000 din in Emilu Sokoliču 5.000 din.

Obravnavana je bila tudi pritožba članov posadke ribiške ladje »Klen«, ki niso bili upoštevani ob zadnji delitvi akontacije na končni obračun osebnih dohodkov v letu 1960. DS je ugotovil, da ti tovariši niso bili upoštevani zaradi tega, ker so v delovnem razmerju v kombinatu od 26. aprila 1960 in torej ne izpolnjujejo pogojev, ki jih navaja naš tarifni pravilnik. Ker pa je res, da so delali za kombinat že od 15. februarja dalje, ko so bili v delovnem razmerju še pri podjetju »Riba«, in ker ni bilo lova, so pleskali naše ladje, s čimer menijo, da so delali za kombinat. DS je upošteval to okoliščino in jim odobril to akontacijo v znesku, kot bi bili ves ta čas v rednem delovnem razmerju s kombinatom.

Na tej seji je bilo popravljenih tudi nekaj napak, ki so se vrinile v naš tarifni pravilnik ob prepisovanju, so pa takšnega značaja, da lahko vplivajo na prejemke na nekaterih delovnih mestih.

Zaradi odhoda nekaterih članov kolektiva iz kombinata je DS imenoval na njihova mesta v raznih komisijah druge člane. V komisijo za racionalizacijo in novatorstvo je namesto tovariša Borisa Müllerja imenovan tovariš Ivan Hrvatič. V komisijo za razčiščevanje sporov je namesto Marije Škof imenovan Marjan Mlekuž. V komisijo za socialno-tehnično zaščito je namesto Marije Grandošek imenovan Andrej Kokošar. V tarifni komisiji so razrešeni Boris Müller, Slavko Ratej in Anica Vidmar, imenovani pa Marjan Zisherl, Tomaž Pavletič in Andrej Stres. V komisiji za družbeni standard sta razrešena Drago Lenček in Majda Habjan, imenovana pa Srečko Cah in Marija Dekleva. V komisiji za ocenjevanje škode je razrešen Jože Škerlič, imenovan pa Ivan Hrvat. V uredniškem odboru »Našega glasu« je razrešen Vinko Buonassisi, imenovana pa Cvetka Koren.

Na 15. seji je DS poslušal poročilo šefa analitskega oddelka tovariša Karla Cudra, ki je DS prikazal potrebo po korekturi cenikov del, ki so bili sprejeti v lanskem letu. Ker je prišlo v podjetju do nekaterih sprememb in s tem tudi do izračunov osebnih dohodkov, je utemeljena sprememba teh cenikov. Najbolj znani primeri so v oddelku juh in zabojnarni. Člani DS so povedali, da so podobni primeri tudi v drugih oddelkih, zato naj bi bila imenovana komisija, ki bi skupno z oddelkovodji pregledala in popravila te cenike povsod tam, kjer je to potrebno. V komisijo za korekturo

cenikov del so bili imenovani: predsednik Karel Cuder, član Emil Pugelj, tretji član komisije pa je vodja oddelka, za katerega bodo cenik popravljali. Za bodoče je UO pooblaščen, da popravlja cenike takoj ko ugotovi, da so v oddelku nastopile spremembe, ki vplivajo na rezultat cenika.

Na tej seji je bil sprejet tudi sklep, naj se izplačajo prihranki po tarifnem pravilniku za meseca januar in februar do 25. marca 1961.

Na 16. seji je DS obravnaval obračun za leto 1960 in se seznanil z vsemi pokazatelji in izračuni, ki so vplivali na končni rezultat. Potrditev tega obračuna pa je odložil na prihodnjo sejo, ker je bilo v tem času treba izvesti še nekatere stvari v zvezi z bilanco.

V nadaljevanju se je DS ugotovil, da so prihranki v nekaterih ekonomskih enotah mnogo večji kot v drugih, kar pa ni vselej rezultat večje marljivosti in štednje. Zato je imenoval komisijo, ki naj pregleda izračune, normative in pogoje, pod katerimi se formirajo taki prihranki. V komisijo so imenovani: Savo Kapelj — predsednik, Karlo Cuder — član, Emil Pugelj — član, inž. Bogomir Cotič — član in Alojz Hudales — član.

Na predlog pravnega referenta tovariša Mira Banovca je DS odobril tudi razširitev predmeta poslovanja za kombinat z naslednjimi dejavnostmi: »Proizvodnja zelenjavnih in sadnih ekstraktov, proizvodnja sestavljenih začimb ter mlečnih preparatov v prahu, proizvodnja kavnih ekstraktov in ekstraktov kavnih nadomestkov, proizvodnja sušene zelenjave in sušenega sadja, izdelava embalaže iz plastičnih mas za lastne in tuje potrebe«.

Predsednik investicijske komisije tovariš Jože Furlan je poročal, da ribiška flota potrebuje 6 echosounderjev, ki stanejo z montažo vred 12.300.000 din. Prej, pri obravnavanju bilance, smo ugotovili, da sredstev ni na razpolago, vemo pa, da je danes oprema ladje zelo važna ne samo, da je boljši ulov, če je ladja dobro opremljena, ampak da je tudi lažje dobiti ribiče, če so na ladji tudi echosounderji. Sprejet je bil sklep, da bomo za nabavo teh echosounderjev pri Kmečki banki najeli 7.380.000 din posojila, 5.000.000 dinarjev lastne udeležbe pa bomo dali iz sklada nepredvidenih investicij.

Revizor podjetja je poročal, da so bile v lanskem letu pri obračunavanju delavk pri sveži ribi nekatere napake, zaradi katerih je bilo 11 delavk oškodovanih skupno za 19.493 dinarjev. DS je odločil, naj se zaostanek prizadetim delavkam takoj izplača, revizor pa naj pregleda še ostale obračune.

Na tej seji je bilo navzočih tudi sedem šoferjev naših osebnih in tovornih avtomobilov, ki so hoteli imeti pojasnilo, zakaj šoferji po tarifnem pravilniku nimajo nobenih točk. Tarifna komisija kakor tudi DS sta bila ob sprejetju tarifnega pravilnika mnenja, da je kilometrina, ki jo šoferji dobivajo, primer-

no nadomestilo za točke, kar pa po mnenju šoferjev ne drži, zlasti ne za tiste, ki vozijo na krajših progah. DS se ni mogel takoj odločiti, ker stvar zasluži globljo proučitev in je odstopil njihovo zadevo tarifni komisiji, ki naj stvar prouči in pripravi predlog, o katerem bo DS razpravljala na eni prihodnjih sej.

Obravnavana je bila tudi pritožba tovarišice Liljane Torkar, ki je bila zaradi zmanjšanja števila delovne sile v kuhinji premeščena v oddelek antipaste. Prošnja je bila zavrnjena, ker je bila premestitev v skladu s pravili podjetja, prejemki pa v skladu s tarifnim pravilnikom.

Pri ObLO Izola je ustanovljen upravni odbor sklada za šolstvo, ki ga bodo sestavljali predstavniki raznih organizacij, ustanov in podjetij. DS je imenoval kot predstavnika kombinata v tem odboru tovariša Tomaža Pavletiča.

Na 17. seji je DS obravnaval in dokončno potrdil bilanco za leto 1960. O tem bomo v tej številki obširneje govorili v posebnem članku. Ker so v našem TP obstajale nekatere nejasnosti, je DS dopolnil člen 49 kakor tudi ključa I in II, ki govorita o kompleksnem nagrajevanju (točke).

Tovarišu Petru Zaharju, ki je bil v l. 1960 pri plači prenizko obračunan, bomo plačali zaostanek 37.938 din.

Šoferju osebnega avtomobila tov. Marjanu Budihni bomo od 1. aprila dalje priznavali osebne dohodke v znesku, kot so po TP predvideni za VK.

Za predsednika tarifne komisije je delavski svet imenoval tovariša Emila Puglja. Ker je tovariš Miha Kolenc zaprosil, naj ga razrešijo funkcije predsednika za družbeni standard, mu je bilo to ugodeno, na njegovo mesto je bil imenovan tovariš Stanko Žbogar.

Na 18. seji je delavski svet najprej obravnaval predlog upravnega odbora o višini soudeležbe neproizvodnih EE pri realizaciji in je določil, naj se za kompleksno nagrajevanje teh enot porabi 3,85 % od celotne realizacije. V nadaljnji razpravi okrog tarifnih postavk in točk so bile sprejete nekatere spremembe za osebje menze, predjadi, predelave ribe, nabavnega oddelka, splošnega in komercialnega sektorja. Tarifni komisiji je bilo naročeno, naj pripravi predlog za dodelitev točk šoferjem ter naj v drugi polovici tega leta pripravi predlog za celoten novi sistem nagrajevanja. Sprejet je bil tudi sklep, naj se delavcu, ki dela začasno v eni ekonomski enoti, obračuna prihranek na materialu v tej ekonomski enoti, ako je delal vsaj 48 ur v treh mesecih v tej enoti. Ako pa je delal v treh mesecih manj kot 48 ur v drugi ekonomski enoti, ga mora obračunati matična ekonomska enota.

DS je zavrnil vlogo ribolovnega obračuna, v kateri ta predlaga nagrado za ribiški ladji »Klen« in »Prstak«. Nagrada ni bila priznana zaradi tega, ker sta ti dve ladji iz-

polnili v letu 1960 samo plan po vrednosti, ne pa tudi po količini.

Za leto 1961 je DS določil za investicijsko vzdrževanje 3,85 % od nabavne vrednosti osnovnih sredstev. Ta odstotek velja za vso tovarno, izvzemši ribolovnega obrata, za katerega je odobreno 15 milijonov skupno.

Glede na slabo izkoriščenost počitniškega doma v lanskem letu je DS na predlog UO sprejel sklep, da se ta dom proda in poišče za nas počitniški dom drugje.

Proda naj se tudi telefonska centrala bivšega podjetja »IRIS«, ki za nas ne pride v poštev.

Volitve novega UO naj bodo 28. aprila 1961. leta.

Iz amortizacijskega sklada naj se poravnava račun »Brodmateriala« na Reki za 6 echo-sounderjev v skupnem znesku 10,800.000 din.

Izvrši naj se prenos osnovnih sredstev dveh parcel v skupni površini 1.155 m², ki sta knjiženi na bivši »Arrigoni« in ležita poleg »Mehanotehnike«, na tovarno »Mehanotehnika«.

V disciplinsko komisijo je imenovan namesto tovariša Petra Zaharja tovariš Ivan Trampuž.

Vsi, ki bodo sodelovali na štafeti 22. aprila, naj končajo delo ob 13.30 uri.

Novi upravni odbor kombinata »Delamaris«

Na 19. seji je delavski svet kombinata »Delamaris« izvedel volitve novega upravnega odbora. Sindikalna podružnica je že pred tem razpravljala o dosedanem delu organov samoupravljanja, zlasti pa o upravnem odboru, ki mu je v aprilu potekla mandatna doba in je bilo treba pripraviti kandidate za novi upravni odbor. Predlaganih je bilo 11 članov za upravni odbor in 10 namestnikov za člane upravnega odbora. Člani DS so kritično pretehtali vsak posamezni predlog, napravili nekaj sprememb, končno pa je bil izvoljen naslednji upravni odbor:

Za upravni odbor: Jože Bajt, Mira Benulič, inž. Gabrijel Cotič, Zorko Dežjot, Mirela Furlanič, Milan Hojnik, Ivan Hrvatič, Slavko Jakša, Franc Karo, Silva Poles, Ivo Radman.

Za namestnike: Bogomir inž. Cotič, Jože Furlan, Kristina Jakomin, Roža Hribovšek, Silvo Kaligarič, Milan Krančan, Milan Nardin, Franc Pangeršič, Franc Vovk, Ema Zornada.

Na prvi seji upravnega odbora je bil izvoljen za predsednika Gabrijel inž. Cotič.

Novemu upravnemu odboru želimo pri njegovem delu mnogo uspehov!

Sprejet je bil družbeni plan občine

Občinski ljudski odbor v Izoli je na zadnjem zasedanju obravnavali in sprejel družbeni plan občine za leto 1961. Iz tega plana povzemamo nekaj najvažnejših podatkov in ugotovitev.

Družbeni proizvod je predviden v tem letu s 13,7 % porastom, kar je za 22,4 % manj, kot znaša povprečni letni porast v razdobju od 1957. do 1960. leta, prav tako pa tudi narodni dohodek, saj je znašal porast v 1960. letu v primerjavi s 1959. letom 55,8 odstotka, medtem ko je predviden v tem letu le 13,7 %.

Fizični obseg proizvodnje v posameznih proizvodnih panogah je v tem letu porasel najbolj v kmetijstvu, saj znaša le-ta v primerjavi z lanskim letom 44,1 %, nikakor pa ne moremo s tem trditi, da je v drugih proizvodnih panogah stagniral. V vsem gospodarstvu predvidevamo 16,6 % porast fizičnega obsega proizvodnje, od tega odpade na industrijo 18,4 %, na kmetijstvo 45,6 % in na gradbeništvo 12,3 %. V primerjavi s 1959. letom pa je bil v 1960. letu 14,4 % porast.

S tem, da se dvigne število zaposlenih v teh proizvodnih panogah v primerjavi s 1960. letom za 61 oseb ali za 1,9 % in družbeni

proizvod za 313 milijonov dinarjev ali 8,1 %, medtem ko se je delovna sila v primerjavi s 1960 : 1959 znižala za 20 oseb in družbeni proizvod povečal za 1.518 milijonov dinarjev ali 64,7 %, je tudi produktivnost dela, izražena v družbenem proizvodu na enega zaposlenega, manjša. Tako smo imeli v celotnem gospodarstvu povečanje produktivnosti dela v 1960. letu v primerjavi s 1959. letom 51,1 odstotka, medtem ko predvidevamo v tem letu le 9,6 % povečanje, ali bolj konkretno: v industriji je znašalo povečanje v preteklem letu 76,4 %, letos 8,6 %, v kmetijstvu se bo povečala produktivnost dela v tem letu v primerjavi s 1959. letom za 32,1 % in v primerjavi s 1960. letom za 17,9 %; pri tem je treba ugotoviti, da je bila le-ta zaradi nerodovitnih vinogradov, sadovnjakov in vrtarije v preteklem letu zelo nizka, medtem ko se v tem letu predvideva skoraj popolna rodnost obnovljenih površin. V gradbeništvu je znašala lani produktivnost 56,7 %, letos 11,5 %. Iz tega sledi, da bo potrebno letos posvetiti več skrbi za dvig produktivnosti dela in v tej zvezi v vseh gospodarskih organizacijah še bolj pristopiti k nagrajevanju po učinku.

Tak način nagrajevanja bo stimulatивно vplival na delovno silo in dajal nove pobude za dvig storilnosti.

Enako kot v proizvodnih panogah ugotavljamo v tem letu tudi v ostalih gospodarskih panogah manjše povečanje posameznih elementov celotnega dohodka.

Tako se je povečal blagovni promet v trgovini v 1960. letu v primerjavi s 1959. letom za 15,7 %, medtem ko je letos v primerjavi z lanskim letom predvideno le 10,5 % povečanje. V obrti 1960. leta 35 %, letos 12,3 odstotka. V gostinstvu je bil lani planirani celotni dohodek dosežen le 90,2 %, v letošnjem letu pa je ta le za 0,1 % večji.

Glede na majhen del celotne realizacije, ki ga zajemajo te gospodarske panoge, se razmerje v celotnem gospodarstvu ne spremeni mnogo, saj so te panoge udeležene v družbenem proizvodu celotnega gospodarstva le z 9,5 %. Največji odstotek planiranega družbenega proizvoda odpade na industrijo, ki zajema 69 %, kmetijstvo, 8,1 % in gradbeništvo 12,5 %. Če upoštevamo, da je 69 % v industriji indeks 100, odpade na kombinat »Delamaris« 41,7 %, tovarno »Mehanotehnika« 54,9 %, opekarno Ruda 2,3 % in tovarno Rašica 1,1 %.

Tudi v tem letu se ni izboljšalo razmerje plačnega sklada v primerjavi s povečanjem narodnega dohodka. Razmerje tega do plačnega sklada je bilo lani 75,4 : 24,6, letos pa 76 : 24, čeravno obstaja načelo, da bi moral le-ta naraščati v skladu s povečanjem narodnega dohodka. Povečanje narodnega dohodka znaša v tem letu 12,8 %, plačnega sklada pa 9,7 %. Poudariti pa moramo, da je glavni vzrok za to nesorazmerje nerealna ocena zadnjega četrtletja v letu 1960. Priznati pa moramo, da so se proizvodne usluge in storitve v IV. tromesečju preteklega leta dvignile precej nad povprečje ostalih četrtletij lanskega leta in preteklih let. Kljub temu pa lahko rečemo, da je narodni dohodek v tem letu vsklajen z višjimi teritorialnimi enotami. Tako predvidevamo povečanje narodnega dohodka v FLRJ za 12,4 %, v LRS za 11,4 %, OLO Koper za 17 % in v ObLO Izola za 12,8 odstotka.

Predvidevajoč, da se bo zaposlenost v gospodarstvu družbenega sektorja dvignila v tem letu za 3 odstotke, vrednost osnovnih sredstev za 13,1 % in obratna sredstva za 10,8 odstotka, pričakujemo veliko večje povečanje narodnega dohodka, kot pa je bilo planirano.

Investicijska politika je v tem letu mnogo boljša kot v preteklem letu, vsaj kolikor se

nanaša na razmerje med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami.

Razmerje med prvimi in drugimi je bilo v letu 1960 69,8 : 30,2 in je v tem letu predvideno 59,3 : 40,7, kar nam dovolj zgovorno pokaže težnjo gospodarskih organizacij, da vskladijo gospodarske in negospodarske investicije. Največji poudarek je dan tudi v tem letu industriji, ki bo udeležena v skupnih bruto investicijah samo v osnovna sredstva z 38,4 %, na drugem mestu so investicije v stanovanjsko-komunalno izgradnjo s 25,4 %, na tretjem mestu je kulturno socialna dejavnost s 15 %, kmetijstvo z 11,4 %, gradbeništvo s 3,2 %, trgovina in obrt v enakem odstotku 2,6 %, medtem ko so vse ostale gospodarske in negospodarske panoge in dejavnosti udeležene le z 1,4 %.

Razen stanovanjske in komunalne izgradnje, ki v negospodarskih investicijah zajema glavni del sredstev, predvidevamo v tem letu pričetek gradnje nove osnovne šole na Prešernovi cesti in strokovne vajenske šole za vavence in delavce v trgovini v Industrijski ulici. Za gradnjo osnovne šole predvidevamo investirati 50 milijonov dinarjev, ki naj bi jih zbrale gospodarske organizacije. Ta investicija je postala zelo nujna, ako nočemo, da bodo naši otroci hodili v šolo od 6. zjutraj do 8. zvečer, ker v prihodnjem letu bo število šoloobveznih otrok večje za 198 šolarjev ali 15 %, z druge strani pa je že sedaj zaradi pomanjkanja pomožnih učnih prostorov pouk okrnjen.

Vse ostale investicije v družbeni standard, če izvzamemo stanovanjsko izgradnjo, so v primerjavi z nujnimi potrebami zelo nizke, slonijo pa na posojilo, ki naj bi ga občinski ljudski odbor najel pri republiškem stanovanjskem skladu. K temu posojilu je treba participirati najmanj 40 % lastnih sredstev, brez katerih je nemogoče najeti posojilo. Ker pa občinski proračun nima sredstev za negospodarske investicije, smo ponovno odvisni od prispevka gospodarskih organizacij in pričakujemo, da nam bodo gospodarske organizacije dodelile za gradnjo osnovne šole in komunalno izgradnjo skupno 61 milijonov dinarjev, za kar naj bi dal občinski ljudski odbor vsem gospodarskim organizacijam priporočilo.

Predvidevamo, da bodo v tem letu znašale bruto investicije v gospodarstvu in negospodarstvu skupno 1.115 milijonov dinarjev, od tega v gospodarstvo 661 milijonov in negospodarstvo 454 milijonov dinarjev. Viri sredstev pa naj bi bili naslednji:

— splošni investicijski sklad	44,000.000 din ali	3,95 %
— republiški skladi	57,000.000 din ali	5,12 %
— okrajna sredstva	18,000.000 din ali	1,61 %
— občinska sredstva	191,000.000 din ali	17,13 %
— sredstva gospodarskih organizacij in ustanov	686,000.000 din ali	61,52 %
— ostala sredstva	119,000.000 din ali	10,67 %

Iz teh podatkov je razvidno, da so gospodarske organizacije udeležene pri skupnih investicijah z 61,52 % lastnih sredstev.

Razpoložljiva sredstva občinskega investicijskega sklada naj bi bila v tem letu korišćena po posameznih panogah takole:

	(v 000 din)
— za razvoj industrije	2.000 din ali 5,3 %
— za razvoj kmetijstva	12.538 din ali 33,2 %
— za razvoj trgovine	4.900 din ali 13,0 %
— za razvoj gostinstva	3.400 din ali 9,0 %
— za razvoj obrti	11.940 din ali 31,6 %
— za razvoj komunalnih gospodarskih organizacij	3.000 din ali 7,9 %
— za obratna sredstva	13.547 din ali 26,4 %

od skupnih sredstev, ki se bodo v tem letu investirala iz občinskega sklada za osnovna sredstva.

Od gornjih 37 milijonov 778 tisoč dinarjev, ki so predvideni za povečanje osnovnih sredstev, je 22 milijonov 528 tisoč dinarjev angažiranih že preteklo leto in so to le tranše, ki zapadejo v tem letu, ostalih 15 milijonov pa predvidevamo v glavnem za dograditev že začetih del, kot so oprema za novo mesnico, prodajalno kruha ter prodajalno sadja in zelenjave.

Občinski stanovanjski sklad predvideva vložiti svoja razpoložljiva sredstva v znesku 207 milijonov dinarjev v stanovanjsko izgradnjo, komunalno ureditev in v gradnjo in v adaptacijo poslovnih prostorov. V tem letu je že razpisal tri natečaje, in sicer: 107 milijonov dinarjev za novogradnjo stanovanj družbeno pravnim osebam, 10 milijonov dinarjev za zasebno gradnjo stanovanj. Predviden je tudi natečaj za prodajo stanovanj, ki jih bo gradil sklad v lastni režiji. Razen tega bo zgradil v lastni režiji tudi poslovne prostore za sodobno delikatesno trgovino na Trgu 29. novembra.

Občinski cestni sklad bo v letošnjem letu razpolagal s 3,836.000 dinarjev, ki jih bo koristil za vzdrževanje cest IV. reda.

V tem letu bo ustanovljen tudi občinski sklad za šolstvo. Občinski ljudski odbor mora v skladu z zakonom o finansiranju šolstva iz svojih proračunskih sredstev dodeliti temu skladu dotacijo vsaj v višini sredstev, ki jih je določil v lanskem letu za šolstvo, razen tega pa se steka v ta sklad še del povečanega proračunskega prispevka iz osebnega dohodka, ki se neposredno vplačuje v ta sklad. Tako bo razpolagal ta sklad za osebne dohodke, operativne in funkcionalne izdatke ter za investicije v šolstvo skupno 60,847 tisoč dinarjev, ki se bodo oblikovali iz povečanega proračunskega prispevka v znesku 15,500 tisoč dinarjev in iz dotacij občine v znesku 42 milijonov 147 tisoč dinarjev ter dotacije okraja za manjšinsko šolstvo v znesku 3,200 tisoč dinarjev.

Predlog proračuna za leto 1961 predvideva precej večje dohodke in izdatke v primerjavi z lanskim letom ter znaša razlika

23,348.000 dinarjev. Kljub temu pa bo s temi dohodki mogoče kriti le najnujnejše potrebe.

Vzroke povečanja izdatkov je v glavnem iskati v povečanju plač tako državne uprave kakor tudi uslužbencev in delavcev ostalih samostojnih zavodov ter političnih in družbenih organizacij, katere prejema dotacije iz proračuna. V primerjavi z letom 1960 je plan proračuna večji za 17,4 %, tako da znaša 157,740.000 dinarjev dohodkov in izdatkov. V sklad za šolstvo je predvidenih 42,147.000 dinarjev, to je v višini lanskega letnih izdatkov proračuna za prosveto. Razen tega pa se po stopnji 1,5 proračunskega prispevka predvideva ostvaritev še nadaljnjih 15,500.000 din kot prispevek gospodarskih organizacij, samostojnih zavodov in obratov skladu za šolstvo ter najmanj 3,200.000 dinarjev dotacije okraja za manjšinsko šolstvo. Ta dva zneska nista predvidena v predlogu občinskih dohodkov in izdatkov.

Planirani dohodki znašajo:

skupni dohodki	113,240.000 din
posebni dohodki (lastni)	33,700.000 din
dohodki uradov in ustanov	500.000 din
ostali in nepredvideni dohodki	3,300.000 din
in prenesena sredstva iz preteklih let	7,000.000 din
Skupaj vsi dohodki	157,740.000 din

Pri navedeni strukturi predstavljajo skupni dohodki 72,16 %, posebni dohodki 31,42 %, dohodki uradov in ustanov 0,04 %, ostali dohodki 2,09 % in prenesena sredstva 3,99 % celotnega proračuna. Planirani proračunski prispevek iz osebnega dohodka delavcev je največji dohodek proračuna, saj predstavlja ca. 58 odstotkov vseh dohodkov.

V primerjavi z lanskega letnimi planiranimi izdatki se tudi letošnji izdatki povečajo za isti znesek kot dohodki, ker je bil lanskega letni plan izvršen 100-odstotno. Predlog izdatkov proračuna za leto 1961 znaša:

prosveta in kultura . . .	3,200.000 din
socialno varstvo	10,000.000 din
zdravstvena zaščita . . .	5,595.000 din
državna uprava	44,700.000 din
komunalna dejavnost . . .	500.000 din
negospodarske investicije	600.000 din
dotacije	73,387.000 din
odplačilo anuitet in obresti	8,550.000 din
proračunska rezerva . . .	11,208.000 din
vsi izdatki skupaj	157,740.000 din

Dohodki in izdatki proračunskih skladov, to je cestnega sklada in sklada za varstvo otrok, pa znašajo 4,221.566 dinarjev.

V primerjavi z lanskim letom so se nekoliko povečali izdatki za socialno varstvo ter zdravstveno zaščito, stroški državne uprave pa so se povečali za približno 20 %, v glavnem zaradi povečanja osebnih prejemkov. Nekoliko so se povečale tudi dotacije, in sicer največ Upravi komunalne dejavnosti za 5,000.000, Socialistični zvezi za 4,200.000, Stanovanjski skupnosti za 1,500.000 din ter Prostovoljnemu gasilskemu društvu za 300 tisoč din in Gozdni upravi za 700.000 din.

Odplačilo anuitet je planirano po dejanskih potrebah, proračunska rezerva pa je sestavljena iz obveznosti iz preteklega leta v znesku 8,700.000 dinarjev ter proračunske rezerve 2,508.000 dinarjev.

Predloženi predlog proračunskih dohodkov in izdatkov ni popolnoma realen ter ga bo treba glede na uvedbo novih predpisov med letom še spremeniti. Ugotovljeno je, da so dohodki za kritje vseh potreb ObLO še vedno nekoliko premajhni.

Zato je nujno, da vse naše gospodarske organizacije, zavodi in ustanove in tudi privatne obrti ter posamezniki pravilno in pravočasno obračunavajo in vplačujejo svoje obveznosti do družbe in proračuna, ker bo le na ta način mogoče proračun v celoti in pravočasno izvršiti.

Tudi za realizacijo predloženega družbenega plana so predvideni konkretni ukrepi, ki pa so njuno potrebni, ako hočemo, da se bodo predvidena sredstva realizirala. Tako se predvideva:

1. da naj bi gospodarske organizacije, ki imajo v svojem sestavu osnovnih sredstev tovorna vozila, s katerimi prevozijo letno nad 20.000 km na posamezno vozilo, obračunavale in vplačevale amortizacijo za ta vozila do dvojne stopnje;

2. gospodarske organizacije, za katere je pooblaščen občinski ljudski odbor, da določi obrestno mero za poslovni sklad, naj bi plačevale obresti od tega sklada po naslednjih stopnjah: Pekarna 2 %, Kino Zvezda 6 %;

— gospodarskim organizacijam, ki plačujejo družbene obveznosti skupnosti v pavšalnem znesku, so obresti od poslovnega sklada vključene v pavšal. Ne glede na prejšnji odstavek naj bi bili servisi stanovanjske

skupnosti oproščeni plačevanja obresti od poslovnega sklada;

3. komunalna podjetja naj bi plačevala prispevek iz dohodka po naslednjih stopnjah:

— podjetje Pekarna obračunava prispevek iz dohodka po zveznih predpisih, vplačevalo pa naj bi ga 100 % v svoj poslovni sklad;

— podjetje Kino Zvezda obračunava prispevek iz dohodka po zveznih predpisih, vplačevalo pa naj bi ga 25 % v občinski proračun, 25 % v občinski investicijski sklad in 50 % v svoj poslovni sklad;

— gostinske gospodarske organizacije, gospodarske organizacije storitvene obrti ter manjše trgovine, ki pretežno trgujejo z živili, plačujejo prispevek iz dohodka v pavšalnem znesku, ki ga določi sporazumno s temi gospodarskimi organizacijami oddelek za finance ObLO s posebno pogodbo. Prispevek iz dohodka teh gospodarskih organizacij je dohodek občinskega investicijskega sklada;

4. vse gospodarske organizacije na območju občine Izola naj bi plačevale v skupni rezervni sklad gospodarskih organizacij 3 % čistega dohodka, zmanjšane za izplačane dohodke delavcev in uslužbencev in za del, ki se obvezno dodeljuje v rezervni sklad gospodarske organizacije;

— gospodarskim organizacijam, ki plačujejo svoje obveznosti skupnosti v pavšalnem znesku, za del prispevka, ki pripada v skupni rezervni sklad gospodarskih organizacij, določi v pogodbi, s katero se predpišejo pavšalne dajatve.

S tem ukrepom se povečajo za 1 % dajatve, ki so predpisane po zveznih predpisih, računamo pa, da se bo plačevala ta povečana stopnja dajatev le v tem letu, zato da oblikujemo vsaj minimalni znesek sredstev, ki bodo na razpolago za eventualne zgube gospodarskih organizacij in za dajanje posojil iz tega sklada tistim gospodarskim organizacijam, ki ne bi ostvarile zadostnega dohodka za osebne dohodke;

5. medtem ko ostanejo občinske doklade in občinski prometni davek od alkoholnih pijač nespremenjeni, se v tem letu poveča prometni davek na maloprodajni promet za 1 %, to je od 4 na 5 %, kar znaša okoli štiri milijone dinarjev, ki gredo v občinski proračun kot poseben dohodek proračuna.

Izredno povečanje, ki smo ga dosegli zadnja štiri leta v perspektivnem planu, nam je pokazal neverjetno podjetnost naših gospodarskih organizacij in sposobnost organiziranja dela, da se predvideni letni plani vsakokrat prekoračijo. Zato pričakujemo, da bo tudi letošnji plan, ki je nekoliko višji od lanskega, ne samo dosežen, ampak tudi prekoračen. To pričakovanje nam utemeljuje zagon, ki so ga imeli naši delovni kolektivi že v prvih dveh mesecih tega leta. Treba pa bo še nadalje izpopolnjevati nagrajevanje po

učinku, kar nam bo najboljši porok za uspešno izvršitev letošnjega družbenega plana.

Ta predlog družbenega plana so obravnavali vsi pristojni sveti občinskega ljudskega odbora, zbori volivcev in politične organizacije, končno pa je po vseh predlaganih in

upoštevanih spremembah navedenih institucij sprejel ta predlog družbenega plana in proračuna svet za družbeni plan in finance na svoji seji dne 24. marca 1961. Zato predlagamo zboroma ObLO, da ta predlog obravnavata in sprejmeta.

Dragomir Gajič

Mladinska organizacija v ribiški šoli

V kratkih vrsticah bi rad prikazal svojemu kolektivu delo organizacije LMS v tem letu v naši ribiški šoli. Doslej smo imeli 4 sestanke, na katerih smo razpravljali splošne probleme iz našega življenja v šoli in v internatu. Sprejeli smo več sklepov, kako bomo izboljšali in obogatili to šolsko življenje. Razpravljali smo o redu in disciplini v šoli in internatu, kakor tudi o nekaterih posameznih učencih, ki pri učenju niso dovolj aktivni.

Za red in disciplino v šoli skrbi dežurni. Dežurno službo pa opravljamo učenci sami in pride vsak dan eden na vrsto. V dežurno knjigo vpisujemo vse dogodke tega dne oziroma disciplinske prestopke. Zamenjavo dežurstva opravimo vsak dan ob 13. uri pred profesorjem. Naši mladinski sestanki so sko-

raj izključno namenjeni razpravam o šolskih uspehih, disciplini in skrbi za tiste tovariše, ki snov teže dojemajo ali pa, ki zaradi bolezni zaostajajo. Tem velja naša posebna skrb in pomoč, da bi čimbolje obvladali učni program. V tretjem letniku smo formirali poseben krožek za priprave na končni izpit in se z vso vestnostjo posvetili učenju.

O športni in kulturni dejavnosti v naši organizaciji skoraj ni govora, ker nas obširni učni program polno zaposluje, bližajoči se izpiti nas pa k temu še bolj priganjajo.

Glavni cilj naše organizacije in vsebina našega dela je, omogočiti vsem slušateljem, da bi čimbolje obvladali učenje, uspešno opravili izpit in se vsestransko pripravili za delo, ki nas čaka v proizvodnji.

Ivo Hajšek

Zakaj toliko nezgod v letu 1960?

Današnja zelo živahna dinamika družbenih dogajanj zahteva iz dneva v dan več naporov od vsakega posameznika. Tehnični razvoj zavzema vedno večjo širino ter s tem vzporedno postavlja vedno večje zahteve pred posameznika.

Največ se ljudje srečujejo z vsemi tehničnimi dosežki na delovnem mestu, ko morajo delavci vsa tista dela, za katera so tehnični pripomočki neizvedljivi ali pa predragi, se pravi, da se stroj s svojo mehanično silo in človek s svojo fizično silo in umskimi sposobnostmi drug drugega dopolnjujeta. Pomeni, da je stroj odvisen od človeka, ki mu s svojimi umskimi sposobnostmi streže tako, kot on želi. Mnogokrat se zgodi, da človek nima vsklajenih miselnih snovanj z gibi rok, s katerim upravlja stroj, tedaj pa postane stroj močno nevaren za človeka. Za vpadljiv primer lahko navedem vožnjo z avtomobilom. Šofer avtomobila zagledal oviro na cesti in če v tem trenutku ne ukrepa takoj tako, kot je potrebno, to se pravi, če nima vsklajenih umskih dogajanj z gibi tistih delov telesa, s katerimi upravlja stroj, tedaj pride do neizbežne nesreče. S tem primerom lahko primerjamo podobno dogajanje pri vsakem stroju, razlika je le v tem, da v enem primeru

nastanejo večje posledice, v drugem pa manjše.

Delavec, vključen v tehnološki proces, pride pri opravljanju svojega dela tudi v dotik z obdelovancem, to je predmetom, katerega s pomočjo strojev in spretnosti svojih rok oblikuje v končni proizvod. V mnogih primerih obdelovanec ni nevaren, če pridemo z njim v neposredni stik, toda raznolikost proizvodov in načinov obdelave pa zahteva, da ima obdelovanec ostre robove (kar je pri nas najčešči primer pri pločevinasti embalaži), da delujemo nanj z višjimi temperaturami, strupenimi ali reaktivnimi kemikalijami, mehnično silo in podobno. V takih primerih je pa lahko direkten dotik z obdelovancem usoden.

Pri posluževanju strojev je v mnogih primerih potrebno, surovino k stroju pripeljati oziroma prinesti, od stroja pa izdelek in odpadki. V mnogih primerih (posebno pa pri nas) so tla in pota za transport spolzka zaradi vlage in maščob, ki nastanejo med tehnološkim procesom, ali pa zatrpna s kakršnimkoli materialom. Transportna pota in prehodi so speljani tudi po stopnicah in lestvah, ki prav tako pripeljejo nevesnega človeka k zdravniku ali pa še celo dalje.

Mnogo je še mest izven tega, kar je tu navedeno, kot na primer delo na odrih, lestvah, strehah, v zaprtih prostorih z zadržano atmosfero ter nevarnost od udara električnega toka itd., koder povsod prežijo nevarnosti za človekovo zdravje in življenje.

Da bi bilo delovnih nezgod čimmanj, se danes stroji in tehnični pripomočki izdelujejo v zaprti izvedbi, to se pravi, da so vsa nevarna mesta zaprta, ter opremljajo že z avtomatičnimi varnostnimi napravami, katere ustavijo stroj, kadar delavcu preti nevarnost, ali pa ga opozarjajo zvočno ali vizualno, da nekaj v stroju ni v redu. Vse te tehnične izpopolnitve so že močno znižale odstotek nezgod, katerih vzrok je bil stroj, kar se kaže tudi pri analizi nezgod v našem podjetju.

Mnogo teže pa je, učinkovito zaščititi delavca pred direktnim dotikom z obdelovanim materialom. Ker mora delavec v nekaterih primerih prijeto obdelovanec z roko iz tega ali onega razloga, se tehnika v takih primerih poslužuje pripomočkov za prijemanje, pa mnogokrat niso izdelani tako, da bi omogočali lažje in hitrejše delo.

Najnevarnejši so tako imenovani polnevarni materiali, ki povzročijo poškodbo le takrat, kadar se z njimi nespretno ravna. V tem primeru nastopata dva momenta, in

1. število zaposlenih
2. število nezgod pri delu
3. število izgubljenih dni
4. število izgubljenih dni na 1 nezgodo
5. nezgod v %

Primerjalna tabela pokaže, da je v letu 1960 bilo največ nezgod, kljub zmanjšanju števila zaposlenih. Hkrati pa vidimo, da število dni na eno nezgodo pada, kar pove, da so delovne nezgode le lažjega značaja, saj je v lanskem letu vsak poškodovanec bil odsoten z dela le 9,6 dneva.

S povečanjem proizvodnosti, kar je razvidno iz tega, da je manj zaposlenih kot prejšnja leta, a proizvodnja se je kljub temu povečala, sledi, da tempo dela stalno narašča, kar pa ima za posledico nekoliko večje število delovnih nezgod. Koliko se je stanje varnosti pri delu izboljšalo, nam pa pove primer, da je bilo v letu 1959 232 delovnih nezgod s 3434 izgubljenimi delovnimi dnevi, medtem ko je bilo v letu 1960 259 delovnih nezgod, izgubljenih delovnih dni pa samo 2486.

Analiza nezgod po vzrokih nastanka in oddelkih pove, da je največ nezgod v pomožnih obratih, in sicer 32 %, sledi jim oddelek za izdelavo pločevinaste embalaže z 22 %,

sicer, da je za odrejeno delo predvideno zaščitno sredstvo, pa ga delavec odklanja, ker prezira nevarnost, v drugem primeru pa za preprečitev nezgode sploh ni poskrbljeno, ker menijo da tisti, ki se poškoduje, pač ni bil dovolj spreten za takšno delo.

Ravno tako težavno nalogo predstavlja za tehniko zaščita pred padci na ravnih tleh in seveda tudi drugod. Primeri teh nezgod so pri nas vedno češči, ker že malenkostna neprevidnost pri gibanju lahko povzroči padec zaradi tega, ker so tla v večini primerov mokra ali pa vsaj vlažna.

Zraven pa so tu in tam raztreseni še razni odpadki, po katerih hodimo, in zaradi tega postajajo tla še mastna. Vsi delavci pri nas, ki pridejo v dotik z vodo, nosijo gumijaste škornje, kateri pa postanejo na mokrih in mastnih tleh izredno nevarni. Ker do danes še ne poznamo sredstva, ki bi bilo bolj vzdržljivo v slani vodi, kot je guma, moramo pač zaradi temeljite zaščite pred mokroto in revmo prevzeti riziko na račun padcev, ki jih pa tudi skušamo omejiti s temeljitim čiščenjem in pranjem tal.

Navedeni in njim podobni primeri še vplivajo na število nezgod pri delu v našem podjetju. V minulih treh letih je bilo stanje zaradi nezgod naslednje:

	1957	1958	1959	1960
1. število zaposlenih	1650	1861	1860	1600
2. število nezgod pri delu	231	188	232	259
3. število izgubljenih dni	2807	2183	3439	2486
4. število izgubljenih dni na 1 nezgodo	12,2	11,6	14,8	9,6
5. nezgod v %	14 %	10 %	12 %	16 %

nato pa skladišča z 20 % delovnih nezgod ter ostali.

Žarišče nezgod je tudi oddelek za predelavo ribe, koder odstotek ne da prave slike, zato ker je skoraj tri četrtine zaposlenih v tem oddelku pri takšnem delu, kjer niso izpostavljeni delovnim nezgodam.

Po takšnem gledanju na nezgode v tem oddelku pa takoj vidimo, da so le-te zelo pogostne pri tistih delavkah, ki so na delovnih mestih, kjer je možnost nezgod večja.

Isto kot v oddelku za predelavo rib lahko opazimo tudi v oddelku za izdelavo predjedi.

Podrobnejša analiza nezgod pokaže, da so bili najpogostejši vzroki nezgod razni kovinski deli, ki so povzročili 71 poškodb, sledijo lesni deli s 35 poškodbami, nato pa pota in prehodi za ljudi, koder je zaradi padcev bilo 33 poškodb.

Po vzroku nastanka nezgod, to se pravi, kakšne okoliščine so vplivale na delavca, da se je poškodoval, je na prvem mestu neprevidnost delavca s 149 primeri, sledi nepra-

vilno organizirano delo s 40 primeri, nato pa še kršitev varnostnih navodil z 11 primeri itd.

Delavci si najčešče poškodujejo roke, in to v 151 primerih, še posebej so pa najmočnejše izpostavljeni poškodbam prstov. Največ primerov je, da se delavec ureže ali zbode z ostrimi predmeti, in to 97 primerov, sledijo

poškodbe od udarca predmeta s 54 primeri ter nato razni padci z 39 primeri.

Časovno gibanje nezgod po delovnih urah, tednih ter nato še po mesecih daje že ustaljen prikaz gibanja delavčeve energije v določenem časovnem razdobju. Analiza kaže porast nesreč okrog četrte in osme delovne ure, nato pa še v sredi in na koncu tedna, to je v četrtek in soboto.

Vera Poropat

Higiena in delo

Kakor Vam je že najbrž vsem znano, smo letos zopet pričeli tečaje o higienem minimumu.

Ker pa se vsi ne zavedajo pomembnosti tega tečaja, bom na kratko obzrazložila, zakaj so ti tečaji nujni v naši industriji za celotni kombinat in tudi za vsakega posameznika.

Leta 1959 je izšla v UL LRS št. 21 uredba, ki določa dobesedno naslednje: Delavci in uslužbeni (v nadaljnjem besedilu delavci), ki prihajajo na svojih stalnih ali začasnih delovnih mestih v proizvodnji ali v prometu z živili v neposredno dotiko z živili, si morajo ne glede na položaj in stopnjo strokovne izobrazbe pridobiti osnovno znanje o higieni živil in o osebni higieni na tečajih po določbah te uredbe. Če delavec izpita ni opravil, lahko ponavlja tečaj in izpit še dvakrat. Delavec, ki izpita tudi tretjič ni opravil ali pa se brez upravičenega razloga ni odzval na tečaj, NE SME BITI ZAPOSLEN PRI DELU Z ŽIVILI!

Torej iz te uredbe je razvidno, da je obiskovanje tečaja in opravljanje izpita obvezno za vse, ki delajo v živilski industriji in pridejo v direktni kontakt z živili. Kolikor obvezniki ne bi hodili na tečaj, jih po tej uredbi ne moremo imeti zaposlene v kombinatu.

Da pa bodo res vsi delavci opravili tečaj in izpit, smo začeli s predavanji v obratu

»Iris«, kjer sta dve skupini že končali, medtem ko so sedaj predavanja za III. in IV. skupino v obratu »Iris«. Torej v letošnjem letu bodo tečaje obiskovali vsi delavci v obratu »Iris«, v letu 1962 pa vsi iz obrata »Argo«.

Vendar je bilo opaziti pri tečajnikih I. in II. skupine premalo zanimanja in so nekateri vzeli vso stvar prelahko ter končno še prenehali obiskovati tečaj. Tako pri zaključnih izpitih ni bila prisotna niti polovica obveznikov. Ne vedo pa ti ljudje, da s tem, ko ne jemljejo resno ta tečaj, škodujejo sebi in kombinatu, ker ima podjetje s tem, da organizira te tečaje, velike finančne izdatke, ki se tako rekoč brez koristi trošijo, če ljudje ne obiskujejo tečaja. Ni važno to, da hodijo na tečaj, da tam prebijejo urico ali dve in s tem opravijo svojo dolžnost.

Ne, važno je, da se nekaj naučijo, da si pridobijo vsaj osnovne pojme o higieni živil, osebni higieni, higieni prostorov itd. Kajti vse to se rabi v vsakdanjem življenju in je osnova za zdravje naših otrok in nas samih. Kolikor so ti pojmi vsakemu posamezniku znani, jih bo koristno uporabil v tovarni in doma.

Želimo, da bodo ostali tečajniki, ki sedaj hodijo na ta tečaj, vzeli to stvar resneje in da bodo pred izpitno komisijo pokazali, da so se res nekaj koristnega naučili.

Dobili smo zobno ambulanto

Konec aprila je bila v našem kombinatu majhna in prisrčna slovesnost. Izpolnjena je bila velika želja kolektiva, saj smo odprli lastno zobno ambulanto.

Otvoritvi je razen predstavnikov kolektiva prisostvovalo tudi več zastopnikov zdravstvene službe iz Izole in Kopra, kakor tudi predstavniki političnih organizacij v Izoli.

Poglejmo, kaj nam o tej dejavnosti pripoveduje naš dentist tovariš Bruno STARC.

Želja, da bi obratna ambulanta »Delamaris« ustanovila tudi svojo lastno zobno ambulanto, ni bila samo želja vodstva tovarne,

temveč tudi želja vseh delavcev in uslužbencev. To pa povsem upravičeno, saj je bila zobna ambulanta v Zdravstvenem domu spričo obsega uslug, ki jih zdaj nudi socialno zavarovanje svojim zavarovancem in njihovim družinskim članom, zelo obremenjena.

Z zobozdravstveno službo smo začeli pravzaprav že 15. septembra 1960, in to v začasnem prostoru zraven splošne ambulante, ki smo ga opremili z najnujnejšo opremo. Nekaj opreme smo nabavili že v juliju, ostalo pa septembra lani. Protetičnih del do sedaj nismo opravljali, ker nismo imeli zobotehničnega laboratorija niti tehnika. Unit aparata

»Jugodent«, ki smo ga dobili 30. septembra lani, nismo mogli uporabljati, ker ga v pretesnem prostoru nismo mogli montirati. Zaradi teh težkoč nismo mogli nuditi zobozdravstvene zaščite svojim pacientom v takem obsegu, kot so je bili potrebni. Kljub temu pa smo od 15. septembra 1960 do 31. decembra 1960 sprejeli 570 pacientov in opravili naslednja dela:

552 plomb,
159 zdravljenj in
322 ekstrakcij,

opravljenih pa je bilo 1857 ordinacij.

V tem času je bilo sistematično pregledanih 360 oseb. Ugotovili smo, da bi bilo pri teh pregledanih zavarovancih potrebno opraviti naslednje zobozdravstvene storitve:

1722 plomb,
156 zdravljenj,
328 ekstrakcij in
1008 novih zob.

To nam pove, da pride na člana kolektiva povprečno: plomb 4,8, zdravljenj 2,3 in novih zob 3,8.

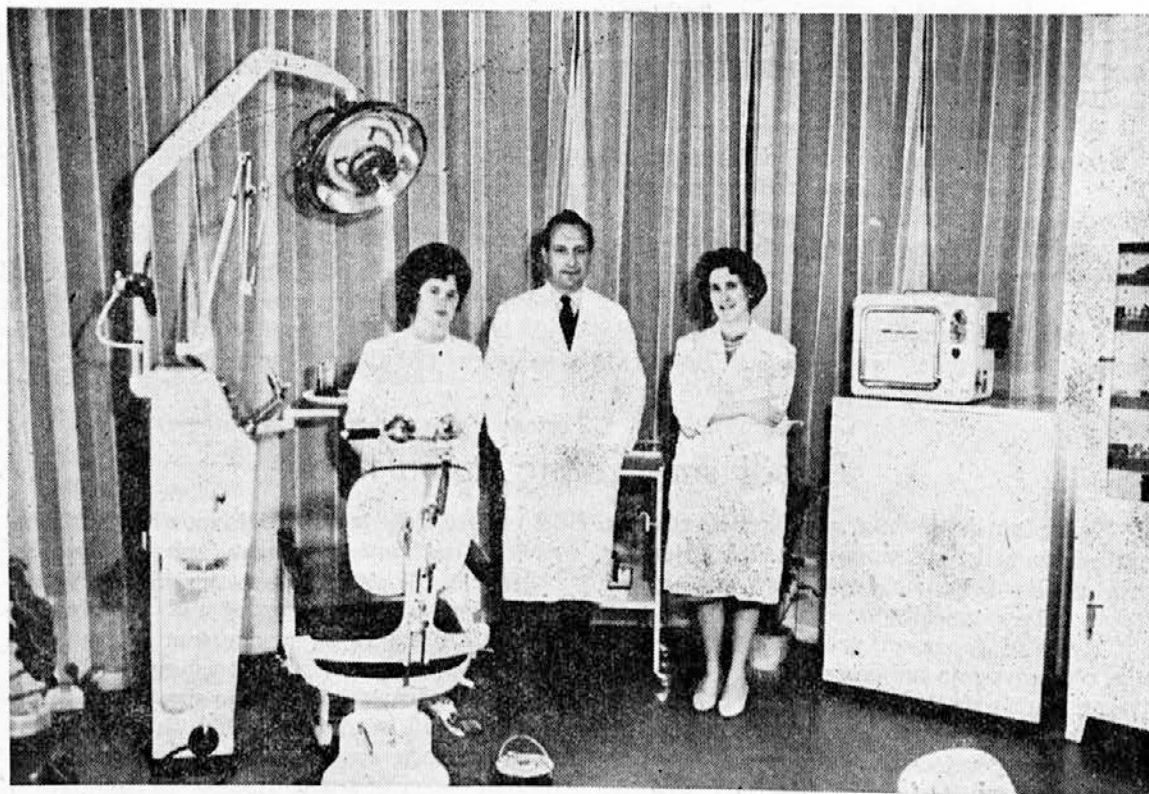
V prvih treh mesecih letos smo sprejeli 135 pacientov in opravili v 1761 ordinacijah:

597 plomb,
157 zdravljenj in
279 ekstrakcij.

Iz vseh teh podatkov je razvidno, kako nujno potrebna je bila organizacija zobozdravstvene službe v kombinatu.

S pravilnim razumevanjem delavskega sveta, upravnega odbora in generalnega direktorja tovariša Franca Kara smo dobili tako zaželene nove prostore in sredstva za opremo ter inventar. Za opremo in inventar smo porabili 3 milijone dinarjev, približno milijon pa za adaptacijo prostorov in instalacije. Vse to je dalo podjetje iz lastnih sredstev.

Ker smo dobro opravili vsa adaptacijska dela, imamo danes zares popolno, moderno in higiensko urejeno zobno ambulanto. Popolno pa pripominjam zato, ker imamo sedaj tudi zobni laboratorij, brez katerega ni mogoče opravljati protetičnih del. S sistematičnimi, obveznimi pregledi bomo opravljali kontrolo nad zavarovanci in skrbeli za preventivo, s primerno propagando pa dvignili zanimanje za ustno higieno. Paciente prosimo, da prihajajo v ordinacijo točno ob naročeni uri, na vodje oddelkov pa apeliramo, da pacientov pri tem ne ovirajo, ker le tako bo odpravljeno nepotrebno čakanje v čakalnici in bo s tem odsotnost z dela neznatna.

Osebe zobne ambulante. Dentist tovariš Bruno Starc (v sredini), zobotehničarka Štefka Hebec (na njegovi desni) in asistentka Nada Kalc.

Inž. Evgen Ferluga

Vloga kontrolnega laboratorija v podjetju

Marsikdo morda ne ve, zakaj imamo v kombinatu kontrolni kemijski laboratorij in kaj se v njem dela. To pa čisto preprosto zato, ker ni nikjer videti takšnih otipljivih rezultatov, kot je na primer v drugih od delkih število zabojev, konzerv in podobno.

Mogoče kdo misli, da je vse delo v laboratoriju le nekakšno igrakanje brez praktičnega pomena in da obstaja laboratorij le zato, ker tako zahteva kakšna višja sila. Da temu ni tako in da ima veliko praktično vrednost, bom skušal opisati v naslednjem sestavku.

Najvažnejša naloga kontrolnega laboratorija je neprestana kontrola kvalitete celotnega poteka proizvodnje od surovin do končnega proizvoda. Taka kontrola se opravlja v vsaki tovarni, pa naj bo ta iz katerekoli panoge dejavnosti. Posebno važna pa je kontrola kvalitete v živilski industriji, saj proizvode takih tovarn uživajo ljudje kot hrano. Zaradi zaščite ljudskega zdravja ima vsaka država, tudi naša, posebni zakon, ki predpisuje kvaliteto živil, ki smejo v promet. Ustanove, ki pazijo, da kvaliteta živil v prometu ustreza zakonu, so sanitarni inšpektori. Ti imajo zelo široka pooblastila: morejo tudi zapleniti proizvode, oziroma prepovedati proizvodnjo. To pa je za vsako podjetje velika gospodarska škoda.

Da se to ne bi zgodilo, ima vsaka tovarna oziroma vsaj ogromna večina svojo lastno interno kontrolo, ki stalno nadzoruje ves potek proizvodnje in pravočasno opozori, če kvaliteta ni taka, kot bi morala biti. Kvalitete pa ne moremo kontrolirati samo na oko. Samo videz, barva, duh, okus surovine ali produkta ali s strokovnim izrazom organoleptične lastnosti še ne zadostujejo za dobro kvaliteto, čeprav so zelo važne in večkrat tudi odločilne.

Vzemimo sedaj primer za kontrolo: trojni paradižnikov koncentrat, ki sme v promet, mora po zakonu imeti najmanj 38 % suhe snovi, od tega mora biti najmanj 40 % sladkorja. Vsega tega ne moremo ugotoviti s pokušanjem in otipavanjem, ampak nam morajo priskočiti na pomoč ustrezne fizikalne in kemične metode.

Zakaj pa je postavljena prav ta meja? Zato, ker je trojni koncentrat produkt, ki se ne sterilizira in bi se pri nižji suhi snovi začel kvariti — vreti. Razen tega pa je zaščiten tudi potrošnik, ki plačuje koncentrat s tako suho snovjo.

Ali pa drugi primer: izdelava mesnega riža in drugih suhih proizvodov. Taki produkti morajo imeti vlage le okoli 5 % ali manj.

Če imajo večjo vlago, se njihova doba trajanja hitro zmanjša.

Na primer: mesni riž s 5 % vlage ima dobo trajanja (če je pravilno skladiščen) najmanj eno leto. Če pa ima 10 % vlage, pa prav gotovo ne bo vzdržal tako dolgo nespremenjen. Razlike med obema pa ne moremo določiti po videzu in smo spet vezani na določene metode ugotavljanja vlage.

Nima pomena dalje naštevati posameznih primerov. Vsaka faza proizvodnje ima svoje probleme, ki jih je treba stalno reševati. To je vsekakor v korist tovarni, saj so pravilno pripravljene produkti kvalitetnejši in bolj sprejemljivi za tržišče, razen tega pa se tudi izognemo reklamacijam. Sicer za reklamacije ni pristojna interna kontrola, ker je ta še vedno v sklopu tovarne. Nastopiti mora nevtralen organ — pri nas je to vedno Centralni higienski zavod. Pač pa kontrolni laboratorij v veliki meri lahko vpliva, da do reklamacij sploh ne pride, in to prav s stalnim nadziranjem proizvodnje, s čimer lahko vsako napako odstranimo takoj, ko se pojavi. Vsak član kolektiva je dolžan obvestiti laboratorij, če ugotovi, da nekaj ni v redu, saj po navadi opazi napako najprej tisti, ki dela na delovnem mestu, kjer se napaka pojavi.

Poglejmo zdaj še nekoliko finančno stran: ker je kontrola kvalitete nujno potrebna — narekujejo jo zakon in tudi koristi podjetja — bi morali v primeru, da ne bi imeli laboratorija, dajati v analizo drugam. Tak način pa ima tri slabe strani:

1. nemogoča je stalna kontrola, ampak je možno le od časa do časa kontrolirati;
2. preteklo bi mnogo časa do takrat, ko bi dobili rezultate, kar bi močno zmanjšalo njihovo uporabnost, in
3. vse ustanove, ki se ukvarjajo z analizami, so zavodi s samostojnim financiranjem, imajo veliko režijo, tako da stane vsaka analiza nekaj tisoč dinarjev. Vidimo torej, da ima podjetje s tem, da ima kontrolni laboratorij, prihranek, ki pa se najbolj kaže v možnosti takojšnje intervencije v proizvodnji, če kje kaj zaškriplje.

Naš kontrolni laboratorij se stalno trudi, da bi čim bolj opravljal svoje naloge. Morda še ne teče vse kot bi moralo, včasih iz subjektivnosti, včasih iz objektivnih vzrokov v laboratoriju samem ali tudi izven njega. Čuti se tudi precejšnja potreba po ustreznih strokovnih kadrih, da bi mogel laboratorij z ustrežno strokovno izobrazbo svojih članov in dobro organizacijo dela res opravljati naloge, zaradi katerih je postavljen.

A. B.

Stenografija, zapisniki in zapisnikarji

Kaj je hujšega kakor to, če te na sestanku nenadoma ali po kakem vrstnem redu določijo za zapisnikarja. Ker ti opravičevanje po navadi nič ne pomaga in ti nekdo že porine nekaj pol papirja, ne preostane drugega, kot da izvlečeš svinčnik in začneš: navzoči... dnevni red... itd... Po tihem se na drobno jeziš na tistega, ki te je predlagal, pa tudi sam nase, zakaj si sploh prišel, mar bi se opravičil z nekim važnim opravilom.

Ali je zapisnikarstvo res tako težko, da se ga vsakdo tako otepa. Vsak zapisnik je, ali bi vsaj moral biti, najtočnejši dokument neke razprave, ki je rodila določene sklepe in ki je do obravnavane stvari zavzela svoje stališče in gledanje. Zapisnikar je dolžan, da prav vse govorenje, četudi se včasih zdi »prazna slama«, ujame v svoj zapisnik, če hoče, da bo iz vsega tega izluščil jedro in vsebino razprave. Prav zaradi te intenzivne zaposlenosti svojih možganov, ki se živčno napenjajo 4 ali pa tudi več ur, pa tudi odgovornosti, da bo v zapisniku napisano vse tako, kot je bilo povedano, se vsakdo tako rad izogne temu delu.

In vendar je človek tudi tu našel pripomoček, ki znatno olajša delo zapisnikarja. Stenografija, ki jo danes poučujejo na vseh srednjih ekonomskih šolah ter tudi v administrativnih šolah in tečajih, omogoča, da zapisnikar-stenograf brez posebnega truda zapiše prav vse, kar je bilo na seji povedano. Toda stenografijo moramo znati, ako jo hočemo uporabljati. Od učenja do obvladavanja nekega učnega predmeta je pa razlika in kaže, da je prav pri stenografiji ta razlika največja.

Kaže tudi, da imajo dijaki do stenografije dokaj hladen odnos, če ne celo odpor.

Doslej vsaj nismo opazili, da bi kdo v šoli pridobljeno znanje stenografije izpopolnil, ampak so to dokaj složno vsi pozabili. To se da trditi vsaj za kombinat.

Mnoge moti predsodek, da sta stenografija in zapisnikarstvo delo za uslužbenca nižje vrste, in če hoče napredovati, je bolje, da stenografije sploh ne zna. Se vsaj ne bo ukvarjal z zapisniki in posedal vse večere na sejah. Tako gledanje na stenografijo potrjuje tudi primer iz 1959. leta, ko smo v kombinatu organizirali tečaj za stenografijo, zaključila pa ga je samo ena uslužbenka iz kombinata.

Za zapisnikarja pa ni dovolj samo, da zna stenografijo, ampak mora poznati tudi življenje in dejavnost ter problematiko podjetja, da bo lahko dojel vse, o čemer se govori. Mora imeti tudi nekaj gospodarskega posluha. Podjetje mora poznati vsaj s te strani, da razume žargon, ki ga imamo. Kaj ve novinec o »pecaturi«, »serty-serty«, »alla vera carne« in še dolgi vrsti različnih izrazov in be-

sed, ki veljajo samo v tem podjetju in jih začetnik ne razume, čeprav je imel v šoli pravopis »odlično«.

V taki gospodarski organizaciji kot je naš kombinat, kjer organi delavskega samoupravljanja sprejemajo nase vse večjo in odgovornejšo vlogo, mora biti zapisnik take seje tudi stilno tako urejen, vsebinsko pa toliko bogat, da bo postal dostojen dokument našega dela ne samo nam, ki ga uporabljamo za izvajanje nalog, ampak tudi tistim, ki bodo čez desetletja brskali po arhivu kombinata.

Naj povemo še to, da k dobremu zapisniku mnogo pripomore tudi tisti, ki sejo vodi. Ako ta dopusti, da se govori o vsem mogočem in preskakuje z ene stvari na drugo, bo povzročil, da se zapisnikar iz vseh svojih 15 ali 20 strani zapisnika ne bo znašel. Ne bo mogel povedati pod eno točko vse tisto, kar tja spada, zlasti še, ako ob zaključku razprave niso povedali in formulirali sklepa.

Mnogi diskutanti želijo, da bi bili v zapisniku imenovani. To velja zlasti takrat, kadar so povedali za kolektiv nekaj prijetnega, ali če je bil njihov predlog sprejet. Takim pojavom pravijo Srbi »jeftina popularnost«.

Mi se imen v naših zapisnikih vselej izogibamo, razen v primerih, kadar je to potrebno in razmnožujemo le izvlečke zapisnika, v katerih so sklepi in kratka obrazložitev. Takšni zapisniki zadovoljujejo dotlej, dokler ne postane kakšna stvar dvoumna ali sporna. Za razjasnitev takih primerov bi moral biti stenografski zapisnik, ki bi moral vsaj nekaj let čakati v našem arhivu.

Mnogokrat se tudi zgodi, da govornik ne dokonča cele misli, ki jo je hotel povedati, ker jo hoče dopolniti z nečim drugim, potem se pa s tistim drugim toliko zaposli, da pozabi, s čim je začel in kaj je hotel povedati. Tudi to naj reši zapisnikar, kakor ve in zna. Rado se zgodi tudi to, da se govornik drugače izrazi kot je mislil in hotel povedati in to zlasti takrat, kadar nanj delujeta nervoza in trema, potem se pa jezi, da tega ni tako rekel.

Kakor vidite, se od zapisnikarja precej zahteva in ne more nam biti vseeno, kakšen je zapisnik. To sta imela v mislih tudi naša tarifna komisija, ko je predlagala osebne dohodke za to delovno mesto, in delavski svet, ki jih je potrdil. Pa vendar se nihče ne ogreva za to delo, pa ne zato, ker je premajhna plača, ampak zato, ker je delo zoprno in zahtevno. Tudi ta primer nam narekuje, vzgajati lastne kadre, ki bodo mojstri v svojem delu in ga bodo opravljali z veseljem in uspehom, ne pa po sili razmer.

B. V.

Res potrebujemo kuharske recepte

V zvezi s člankom GAMA: »Potrebujemo recepte...« v predzadnji številki »N. G.«, s katerim se strinjam, da konzervirana živila, torej tudi ribe, niso zato tu, da se iztresejo na krožnik in pojedjo grobo in mrzlo, temveč da so ribje konzerve za kuhinjo, naj navedem najprej notico, ki sem jo našla med odloženimi revijami:

Spomladi leta 1959 je organizacija francoske konzervne industrije ob vsakoletni gospodinjski razstavi »Salon des Arts Ménagers« (Salon gospodinjskih umetnosti) priredila »popoldne vprašanj in odgovorov« za gospodinje. Med štiri sto udeleženkami so bile zastopnice gospodinjskih in ženskih glasil, ki so postavljale najtežja vprašanja vodečim strokovnjakom posameznih panog konzervne industrije, med njimi tudi generalnemu sekretarju Mednarodnega stalnega komiteja za konzerve (C. I. P. C.). Posebno živa je bila diskusija o naslednjih temah: Skrb pri pripravljanju živila pred vlaganjem v škatle, predpisi o kvaliteti blaga, kateri so in kako se upoštevajo ter ohranitev vitaminov živil po modernih postopkih. Ta prireditev je bila višek te razstave, kar je razumljivo, ker gre producentom za to, da gospodinje kuhajo. Nekaj novega pa je bilo to, da je 6 študentk prikazovalo gospodinjam, kako se živilske konzerve s pridom uporabljajo v kuhinji. To pomeni: kako naj gospodinja uporabi konzerve za jedi, ki jih bo šele naredila iz teh konzerv oziroma kako naj izpremeni te konzerve v pravo jed, narejeno v kuhinji, za katero je uporabila konzerve kakor vsako drugo surovino, ki jo potrebuje pri kuhanju. Zaostala ameriška tako imenovana »konzervna prehrana« je s svojim poudarjanjem, da gospodinji ni treba ničesar drugega, kakor iztresti iz doz, ustvarila mnenje, da se iz konzerve ne da ničesar več narediti in da ostane to, kar je. V resnici pa ima vsaka, še tako zaposlena gospodinja dovolj časa, da naredi iz konzerve jed kakor vsako drugo; da člani družine nimajo občutka, da so pri malici namesto pri kosilu ali večerji.

Konzerva predstavlja za dobro gospodinjo »živilo« in ne še »jed«, katera pride šele iz njenih rok. Razlika je velika: špinača v prodajalni je »živilo«, špinača na mizi pa je »jed«. Prav tako je riba iz doze živilo, tisto, kar bo potem prišlo na mizo, ko bo to živilo šlo skozi gospodinjine roke, bo šele prava jed.

»KAKO KUHATI TUNINO«

Ne bom povedala, kako je treba kuhati tunino, temveč bom opozorila na knjižico s tem naslovom: »How to cook Tuna«, ki je izšla kot 12. številka serije kuharskih knjižic, ki jo izdaja v ZDA tako imenovana »Služ-

ba za ribe in divjačino«, že 1958. leta. To pomeni, da je zamisel tovarišice GAMA v ZDA že znana stvar, čeprav se našim gospodinjam zdi na prvi pogled čudno. Končno je to v ZDA tudi razumljivo, saj je znana ameriška prehrana s konzervami. Notica v reviji C. F. R. žal ne navaja nobenega recepta, temveč govori na splošno, kako je treba uporabiti konzervirano tunino v kuhinji. Omenja najprej vrste tunov (»belomesni tun« in »svetlomesne tune«) torej kvaliteto mesa, dostavlja pa, da so vse vrste tunine enako zaželenne v kuhinji. Potem navaja formate doz in tri standardne vrste pakiranja (v »kosu«, v »kepi« in v »kosmičih«), ki se po kvaliteti ne razlikujejo, temveč le po velikosti kosov mesa. Končno navaja, za katere vrste jedi je posamezna od teh vrst primerna:

Tunina v kosih je idealna za mrzle jedi ali pa tiste recepte (toplih) jedi, kjer je videz jedi važen moment. Tunina namreč že na pogled vzbuja apetit.

Tunina v kepah (= v manjših, skupaj stisnjenih kosih mesa) je posebno pripravna za solate in druge jedi, kjer so prav te »kepe« zaželenne.

Tunina v kosmičih je izborna za garniranje jedil »canapes« ali za sendviče, in sicer se te drobtine mesa zamešajo v neko pasto. Končno omenja specialne konzerve tunine, ki jih pri nas ni, pa pridejo le tu pa tam v poštev, kakor italijanski »tonno« v olju z dvojno porcijo soli; dietetični tun v destilirani vodi za ljudi, ki ne smejo jesti ne mastnega, ne slanega; tunino za dojenčke; pasto iz tunine, i. dr.

Tunina se s pridom uporablja tudi kot dodatek drugim jedem: toplim, solatam in na sendvičih.

KONZERVNI KOKTAIL ZA PRAZNIČNO KOSILO:

Za praznično kosilo pripravimo često predjed z ribami kot uvod v kosilo. Pripravi pikantno omako iz ostre paprike, zelene, limoninega soka, hrena; osoli jo in zmrzni. Pripravi čaše (za koktail) ali skledice (za kompot) in aranžiraj vanje lepe liste solate ali liste katere druge povrtine.

Najbolj primerna je *tunina ali fileti škombrov*; prav tako pa tudi lepe sardine, sardelece, šnuri, škombri (ki jih razpoloviš podolgem z ostrim nožem). Položi te koščke vrh solate in jih polij z zmrznjeno (ali ohlajeno) omako. Garniraj s peteršiljem in koščki limoninih rezin. Serviraj.

Ribje konzerve naj bo čimveč; toliko pač, kolikor potrebuješ porcij predjedi, tako da pride na porcijo 6 do 8 gramov ribe. Za omako-koktail potrebuješ za 6 porcij: $\frac{3}{4}$ skodelice

omake iz paprike, $\frac{1}{2}$ skodelice sesekljanega gomolja zelene, 1 jedilno žlico limoninega soka, 1 jedilno žlico nastrganega hrena, $\frac{1}{2}$ jedilne žlice soli. Ta koktail kot predjed je mogoče po okusu sestaviti tudi drugače, kar je odvisno od kuharske izkušnje in domišljije. Na primer: v omako iz paprike iztisni malenkost paradižnika; za to omako uporabi nekaj olja, v katerem je bila ribja konzerva; vzemi več hrena na račun zelene. Ali celo: naredi omako popolnoma po svoje, vendar mora ohraniti značaj koktailne omake, to je sestavljene iz raznih, živih barv. Solata naj bo lepa in živozelena. Gre skratka za okus, vzbujajoč videz koktailske predjedi, v kateri pa je jedro najboljši del: riba iz doze!

ŠPAGETI S KREOLSKO OMAKO

Špagetov — 25 dkg, 2—4 stroke drobno sesekljanega česna, 20 dkg paradižnikove omake, $\frac{1}{3}$ žlice soli, malenkost fino zdrobljenega muškatanega oreška, dve škatli tunine »Delamaris« po 100 ali 125 gramov čiste teže.

Izcedi olje iz škatel v skodelico in iztresi tunino na krožnik, da odteče še preostalo olje, ki ga potem odcedi v tisto skodelico. Tunino zdrobi v koščke. Skuhaj špagete in jih odcedi. Naj se ne pohladijo popolnoma. V ponvi (ali kozici) segrej odcejeno olje iz škatel, kateremu dodaj še žlico drugega olja in česen, da zarumeni. Nato dodaj paradižnik, sol in orešek (ter po okusu popopraj). Šele sedaj dodaj zdrobljeno tunino, premešaj ter kuhaj dalje, le dokler se v tej omaki koščki tunine ne segrejejo, odstavi, preden ni omaka prevročna, in zlij jo na še tople špagete. Množina zadošča za 4 krožnike.

PEČENI ŠKOMBROV HLEBEC

(za tri porcije)

Za to odlično jed potrebuješ:

2 škatli škombrov ali filetov škombrov (če so škombri celi, jim odstrani kožo in hrbtenico), poldrugo skodelico opečenih kruhovih kock, 1 zvrhano žlico sesekljanega peteršilja, pol žlice limoninega soka, pol žličke soli, pol žličke nastrganega gomolja zelene ali sesekljanih listov, 1 in $\frac{1}{2}$ žlice surovega masla (ali: kombiniraj surovo maslo z oljem iz doze do 1 žlice in pol), 2 žlici nastrgane čebule (ali: kombiniraj s česnom do 2 žlici, 1 dobro stolčeno jajce, $\frac{1}{4}$ skodelice mleka).

Če so škombri celi, odstrani kožico, odpri jih in odstrani hrbtenico, kolikor se pač to da. Odcedi iz škatle olje, iztresi škombre ali filete na krožnik. Če so še premastni, odcedi ostanek olja. Nato jih zdrobi v drobtine. Dodaj vse navedene sestavine razen tekočine in jajca. Dobro premešaj, da nastane gosta pasta. Sedaj dobro namaži majhno pekačo (za to uporabi z oljem iz škatle kombinirano mast). Stresi pasto v pekačo. Dodaj jajce in polij

z mlekom. Peci pri zmernem ognju približno 45 minut, dokler hlebec ni trden v notranjosti. Iztresi na segret pladenj in serviraj samo ali s primerno omako.

Tudi pri tej jedi lahko kombiniraš eno ali drugo stvar po svoje ali izpremeniš za malenkost razmerje med ribo in kruhom. Seveda bo jed boljša, če bo več ribjega mesa.

Namesto škombrov lahko vzameš tunino ali palamido. Važno pa je, da prej pokušaš slanost rib, da jed ne bo preslana, in da drobiš ribje meso čimbolj suho. Za to jed tunina ali palamide v drobcih nista primerni, ker je meso premastno in okus ribe ne pride dovolj do veljave. Jed ne sme biti premastna.

Druga kombinacija tega hlebca je s krompirjem. V tem primeru bo treba več mleka in dve jajci. Krompir se primeša testu surov, nastrgan in ožet.

SERVIRANJE RIBJIH KONZERV NA KROŽNIKU

Ne serviraj nobene ribje konzerve same, temveč vedno v zvezi z nekim dodatkom. To velja tudi za sardine in sardinice, za katere se nam zdi to kar samo po sebi umevno.

Odcedi olje in aranžiraj ribe ali kose ribjega mesa na krožniku v obliki zvezde ali kroga in postavi vmes na primer: zeleno papriko, rezine trdo kuhanih jajc, rezine lepe, bele čebule, rezine polzelenega paradižnika, rdečo ali črno redkvice, ali kaj drugega primernega, kar bo vzbudilo tek in ustvarilo lep videz. V sredino zvezde (kroga) pa n. pr. oljke, kaperje, ali kaj drugega. Ribice ali kose (tunine, palamide) pa potresi z zelo drobno sesekljanim peteršiljem ali česnom. Končno zadošča katerikoli dodatek, in ribe bodo šle bolj v slast. Namesto običajnih rezin limone raje iztisni iz nje na vsako ribico nekaj kapljic.

OLJE

Olje, ki si ga izcedila iz doze s tunino, ima poseben okus. Vrste olja so: olivno olje in razna semenska olja. Okus po ribjem mesu v okusu olja daje pikantni okus, ki ga potrebuje olje, ki ga rabiš za pikantne solate, omake, majoneze. Pri olivnem in repičnem olju se uporaba zelo obnese. Ostala semenska olja raje prej pokušaj.

ZDRAVILO ZA SLABOTNE OTROKE

Tunina je pravo zdravilo za otroke, katerih zdravje nam dela skrbi in ki v pubertetni dobi potrebujejo boljšo hrano. Ker vsebuje tunina protein, fosfor, železo, riboflavin, tiamin in vitamin A, je prav ta riba potrebna otroku od predšolske dobe do odraslosti. Pripravi tunino iz škatel tako, da jim bo vzbujala še večji tek. Solato, sendviče in juhe iz tunine naj imajo vsak dan na mizi! Solato iz tunine naj jedo s kruhom; prav tako juho.

Tomaz Pavletič

O racionalizaciji

Racionalizacija oziroma borba za večjo produktivnost se ni začela šele včeraj, pač pa traja že skoraj sto let. Prvi so se pričeli intenzivneje z njo baviti v Ameriki; šele po prvi svetovni vojni tudi v Evropi in ne dolgo od tega tudi pri nas. Racionalizirati se pravi urediti delo razumno, kar se da najbolj pametno, tako da boš proizvajal ceneje in da to ne bo zahtevalo preveč napora. Večja produktivnost dosežena z večjim naporom, z večjo intenzivnostjo dela, tako da prihajamo iz tovarne domov kot ožete cunje, ni racionalizacija. Zavedati se moramo, da lahko vsako stvar, ki jo delamo, napravimo enostavneje, boljše, hitreje, ceneje in z manj turda. Na umu moramo imeti izboljšave, ki ne bodo zahtevale takih vlaganj, kakršnih naše podjetje za zdaj ne zmora. Racionalizirati moramo tam, kjer nič ali malo stane.

V neki tovarni so bile lep primer delavke nekega oddelka, ki so se stalno pritoževale, češ, da jih zebe. Kuriti v tovarni zaradi tega še niso pričeli, saj je bila zgodnja jesen in vreme normalno. Prostor, kjer so te delavke delale, je bil pred nekaj leti svetlomodro prepleskan. Sedaj so prišli pleskarji in ga prepleskali najbrž po naključju rumeno. Od tedaj se delavke nad mrazom niso več pritoževale. Tako imenovane hladne barve (zelena, vijoličasta in posebno modra) nam dajejo občutek mraza in vplivajo negativno na proizvodnost, medtem ko rumena, oranžna in rdeča vplivajo na proizvodnost spodbudno.

To je malenkost, ki jo marsikdo prezre, vendar se storilnost pri taki neprezrti malenkosti le poveča za kakšen odstotek.

Temperatura in svetloba imata podoben vpliv kakor barve. S primernim izboljšanjem razsvetljave se lahko na posameznih delovnih mestih, kot je bilo s proučevanji ugotovljeno, poveča storilnost do 35 %.

Sama urejenost delovnega mesta je izredno važna. Ni vseeno, v kakšni višini je delovna miza, ali delavec med delom stoji, sedi ali lovi ravnotežje na eni nogi. Vse orodje in material morajo biti v dosegljivi bližini in vedno na istem mestu. Delavec naj med delom opravlja le tiste gibe, ki so najkrajši, najmanj utrudljivi; roki morata biti enako obremenjeni, število gibov moramo kar naj-

bolj zmanjšati in biti v najudobnejšem položaju. Delovno mesto mora biti stalno oskrbljeno s surovinami in pomožnim materialom. Pomanjkanje surovin človeka utruja, saj je podoben stroju v praznem teku. Elastičnost organizacije dela in transporta je posebno važna prav v naši tovarni, ker večkrat ne vemo točno, koliko in kakšne ribe bomo predelovali. Močno smo namreč odvisni od ribolova, ki se ga ne da točno predvideti. Zaradi tega ne smemo pozabiti na dobro pripravo dela, ker če je treba izvršiti neko opravilo, ga moramo takoj organizirati tako, kot to zahtevajo predvidena nadaljnja dela. Za izvršitev nadaljnjih del moramo pravočasno pripraviti neizogibne organizacijske ukrepe, ker bi bilo sicer prepozno in bi nastale velike časovne, energetske in materialne izgube.

Lepo litografirana doza je naša reklama. Vprašanje pa je, ali se ne da prav tako lepa litografija napraviti tudi v manj barvah. Risarju bo to delalo težave, kajti dosti težje je izdelati sliko n. pr. v treh namesto v petih barvah in obenem ohraniti isti efekt. Kapaciteta oddelka za litografijo bi se v takem primeru povečala za 40 %.

V obratu »Argo« so štirje avtoklavi za sterilizacijo. Ako bi se oblika kovinskih košar za sterilizacijo doz bolje prilagala avtoklavom, bi porabili za približno eno četrtino manj vode.

Na neki racionalizatorski razstavi je bil interesanten primer racionalizacije neke tovarne, ki je namesto prejšnjih 30 artiklov pričela izdelovati samo pet. Že samo to znižanje števila artiklov je dalo kot rezultat znatno nižje proizvodne stroške, povečane plače in dosti več naročil.

Tudi mi se lahko pohvalimo! Združitev štirih podjetij v kombinat je bila naša največja racionalizacija! Ob zmanjšanju števila zaposlenih od 1868 na 1679 se je realizacija dvignila v letu 1959 v primerjavi z letom 1958 od 1.753.000 na 2.182.000 povprečno na zaposlenega. Imamo pa še neomejeno število možnosti večjih in manjših racionalizacij in bi ne bilo odveč, ko bi to skrb nekemu poverili.

Sami vodje oddelkov tega ne zmorejo, saj bi bili preobremenjeni. Dejstvo je tudi, da je težko iti preko navajenega delovnega postopka, ker zaradi dreves gozda večkrat ne vidimo.

Človekovo prizadevanje gre za tem, da s čim manjšim trudom doseže čim več koristi. Temu osnovnemu nagonu ustreza prizadevanje po večji produktivnosti dela.

Alojz Hudales

Soljenje rib

Opis kemičnih postopkov konzerviranja

Sol. Pod imenom sol običajno razumemo kuhinjsko sol, ki jo dnevno uporabljamo v naši življenjski praksi. Glede na način pridobivanja poznamo morsko sol in kameno sol, katero pridobivamo v solnih rudnikih. V konzervni industriji rib uporabljamo našo domačo morsko sol, ki ni popolnoma čista. V industriji predelave rib uporabljamo kuhinjsko sol, ki ima ca. 77 % natrijevega klorida, 5—10 % vode in 13—18 % ostalih spojin, kot so: magnezija, klorid, magnezijev sulfat, kalcijev klorid itd.

Delovanje soli. Pri soljenju živilskih proizvodov se kaže delovanje kuhinjske soli v njeni sposobnosti dehidracije njih celic, v sposobnosti penetracije skozi celične membrane v notranjost celic. Ta pojav je poznan pod imenom osmoza, ki ga uporabljamo na naslednji način: Obstajajo membrane, kot je to n. pr. pergamentni papir, ki propuščajo vodo, kakor tudi v njej raztopljenih snovi, kot so: soli, sladkor itd. To so kristaloidi. Te membrane pa ne propuščajo nekristalnih snovi, kot n. pr. škroba, želatine, arabskega gumija, beljakovin itd. Te snovi ne kristalizirajo. To so koloidi.

Postavimo, da imamo dve vodni raztopini, ločeni med seboj s *propustno membrano*. Če imata obe raztopini enak sestav in enako koncentracijo, se v tem primeru ne bo zgodil nobeden pojav. Če pa imata ti dve raztopini različno koncentracijo, se bo skozi membrano vršila izmenjava vode in v njej raztopljenih snovi, dokler obe raztopini ne bosta dosegli enake koncentracije.

V naravi pa obstajajo membrane, ki dovoljujejo prehod samo topilu, ne pa že raztopljenim snovem. To so tako imenovane *polpropustne membrane*. Tu lahko vidimo, kaj se zgodi, kadar neko živilsko snov potopimo v koncentrirano solno raztopino. Celice, ki so najmanjše enote tkiva, moremo primerjati z zelo majhnimi vrečicami, napolnjenimi s tekočino, sestavljeno iz vode, mineralnih in organskih snovi, od katerih so predvsem beljakovinske snovi. Raztopina, ki je v celicah, je iz kristaloidov in koloidov. Vsaka celica je obkrožena s steno (vrečico), ki se najčesče obnaša kot polpropustna membrana. Kadar se celica nahaja v čisti vodi in z večjo notranjo koncentracijo kot je zunanja, se bo zgodilo, da bo v notranjost celice prodirajoča voda povzročila nabreknele celice. Če pa je celica v raztopini z večjo koncentracijo, kot se to zgodi pri salamurah, bo šla voda iz celice skozi membrano navzven. Ta pojav imenujemo *plazmoliza*.

Beljakovinske snovi, ki so koloidi, ne prodirajo skozi membrano in ostajajo oziroma ostanejo v celici. Toda ker se membrana celic ne obnaša dosledno kot polpropustna membrana, se hkrati zgodi drugi pojav, namreč prodiranje soli v notranjost celice, dokler se ne vzpostavi ravnotežje z zunanjo raztopino. To pojav imenujemo *dializa*.

Podobni pojavi se godijo tudi na račun mikroorganizmov, katerih celica se obnaša približno tako kot celica višjih organizmov. Iz do sedaj opisanega lahko povzamemo: Če je neki živilski proizvod potopljen v koncentrirani solni raztopini, odda njegovo tkivo del svoje vode in se s tem dehidrira, a solna raztopina se razredči. Istočasno absorbira tkivo določeno količino soli, kar ima za posledico, da se za določen čas konzervira, ne da bi se pri tem izpremenilo.

Domnevajo tudi, da tvorijo sol z beljakovinami celice solnobeljakovinske sestavine, ki ostanejo utrjene v tkivu, kjer tvorijo neprimerno sredstvo za razvoj gnilobnih bakterij. V nasprotnem primeru pa, kadar slan produkt potopimo v čisto vodo, se le-ta razsolja. Njegove celice absorbirajo vodo, izločajo sol, nabreknejo in se tako navzamejo onega dela vode, ki so ga za časa soljenja izgubile. Evidentno je, da je izmenjava tekočin skozi celične membrane tem bolj intenzivna, čim bolj je ena od tekočin koncentrirana. Intenzivnost te izmenjave je odvisna od propustnosti celičnih membran. Drobna sol se pri soljenju mnogo bolj enakomerno razdeljuje po površini, pri čemer mnogo hitreje dehidrira površinske plasti proizvoda. Ta nagli učinek soli na površini se kaže v koagulaciji nekaterih beljakovinskih snovi v površinskih plasteh, s čimer se zakasnjuje njen učinek proti notranjosti. Zaradi zgoraj opisanega učinka drobne soli je v največ primerih bolje uporabljati sol z velikimi kristali, in sicer tiste velikosti, ki jo ima sol naših solarn. Predebela sol se težko enakomerno razgrinja po površini soljenega proizvoda.

UČINEK SOLI NA NEKATERE MIKROORGANIZME

Nekatere plesni so precej občutljive in ne prenašajo večje koncentracije natrijevega klorida od 4 %. Druge so odpornejše in prenašajo koncentracijo natrijevega klorida od 17 do 19 %. Tudi alkoholne kvasovke ne prenašajo večje koncentracije od 4 %, toda ne odmrejo kljub temu, če so v raztopini take koncentracije tudi po več mesecev. Obstajajo pa tudi mikroorganizmi, ki se razvijajo v solni raztopini 25 % koncentracije.

Ka se tiče bakterij, so bile predvsem podrobno proučevane tiste, ki rastejo in se razmnožujejo na ribjem mesu. Za skupino kolidobrih bakterij je dokazano, da mora biti za ustanovitev njih razmnoževanja koncentracija solne raztopine od 8—9 ‰. Za druge vrste morajo biti koncentracije solnih raztopin blizu 25 ‰. Solne raztopine, ki imajo koncentracijo 20 do 25 ‰, pomorijo nesporogene bakterije pri navadni temperaturi po dveh, treh mesecih.

Sporogene bakterije pa še po mnogih mesecih obstoja v 25 ‰ solni raztopini postanejo sposobne za svoj nadaljnji razvoj.

Tehnika soljenja rib

Sodčki. Za soljenje rib v sodčkih uporabljamo strokovno pravilno izdelane sodčke. Izdelani morajo biti iz jelovih, cepljenih dog, debeline 20 mm. Morajo biti brez grč in brez razpok. Obroči morajo biti iz svežega lesa (leske) in prvenstveno vezani z vrstico. Sodček ima od 12 do 14 dog. Dimenzije sodčkov so naslednje: višina 50 cm, spodnji premer 32 cm, zgornji premer 34 cm, volumen 40 litrov. S slano ribo napolnjen in zaprt sod tehta od 58 do 60 kg.

Uteži in fraki. Uteži so izdelane iz betona ali rezanega kamna in tehtajo 30—32 kg. Uteži morajo biti čiste. Čiščenje oziroma pranje uteži opravljamo tako, da jih preko zime izpostavimo dežju. Pred tem po potrebi odstranimo z njih strjeno olje in ostalo.

Vsaka delavka mora imeti za soljenje lesen okrogel pokrovček (frak) s prečnim držajem. S temi fraki pritiskajo delavke pri soljenju posamezne sloje rib, da jih na ta način uravnava.

Soljenje in sortiranje rib. Po zdravstvenem pregledu in klasifikaciji rib po pecaturi. Sodčki morajo biti pri prvem polnjenju napolnjeni z eno in isto pecaturo. Naknadno polnjenje prav tako opravljamo z ribami iste pecature in z ribami istega mraka.

Soljenje sardel. Soljenje sardel opravljamo v glavnem na naslednje načine:

- a) na dalmatinski (grški) način — normalno;
- b) na dalmatinski (grški) način — »a carne«;
- c) na dalmatinski (grški) način — na inkapelaturo;
- č) na portugalski način — brez glave;
- d) na holandski način.

Soljenje rib na dalmatinski način — normalno opravljamo na ta način, da na dno sodčka raztresemo dobro pest soli in potem pričenemo zlagati ribe gosto in vodoravno drugo ob drugo, tako da se dotika hrbet trebuha. Ko je zložen prvi sloj ribe, posujemo nanj malo soli in pritisnemo s »frakom« in za tem še enkrat jače posolimo. Sloj soli je posuti

tako, da so iz njega še vidni hrbti ribe. Na glave je posuti nekoliko več soli. Drugi sloj ribe vlagamo prečno na prvega itd., dokler sodčka tako ne napolnimo.

Ko je sodček napolnjen, gornji sloj rib bolj posolimo, nanj položimo kontrafond in obtežimo z utežnim kamnom, teže 30—32 kg. Zaradi delovanja soli in obtežitve se zmanjša vsebina sodčka, ki jo napolnimo z novo ribo iste pecature iz istega mraka. To nadopolnjevanje sodčkov opravljamo tudi v čimkrajšem časovnem razdobju, da preprečimo neenakomerno zorenje rib. Pred dopolnjevanjem stari zgornji sloj ribe dobro operemo s slanico in ponovno potresemo s soljo.

Uporaba soli za soljenje. V polni sodček bruto teže 48—60 kg gre 54—55 kg sveže ribe in 21—22 kg soli, od česar porabimo ca. 15 kg soli pri prvem soljenju.

Trajanje obteževanja sodčkov. Trajanje obteževanja ribe v sodčkih je odvisno od velikosti ribe in zlasti od njene mastnosti, ki je odvisna od časa ulova. Zaradi tega traja obteževanje normalno takole:

- prva dva mraka 25—30 dni;
- naslednja dva mraka 30—35 dni;
- zadnja dva mraka 45—50 dni.

Po odstranitvi utežnih kamnov položimo na kontrafond utež dveh opek.

Zalivanje sodčkov s slanico. Takoj ko je sodček napolnjen z ribo, ga dobro zalijemo s slanico, koncentracije 25 ‰. To zalivanje opravljamo vsak dan, tako da iz sodčka izplavimo ribje olje, ki se drži na površini ribe.

Ureditev skladišča slane ribe. Tla skladišča so pravilno urejena tako, da se moreta drug poleg drugega namestiti dva sodčka v tako dolgih vrstah, kot jih prostor dovoljuje. Med posameznimi vrstami sodčkov je prostor za prehod, širok 50 cm. Tla prostora za prehod so za 3—4 cm višja od tal, na katerih stojijo sodčki. Vse to iz razloga, da se slanica z oljem, ki se preliva preko sodčkov, zbira in odteka po grobljih tleh v rezervoarje in ne izpira blata s tal za prehod.

Rezervoarji za zbiranje slane ribe morajo biti pravilno razdeljeni na tri prekate tako, da se loči slanica od olja.

Uporaba slane ribe iz rezervoarjev mora biti pod laboratorijsko kontrolo zaradi nevarnosti okužbe in kvara.

Soljenje na dalmatinski (grški) način — »a carne«. Soli se na isti način kot normalno, toda z manj soli. To soljenje mora opravljati večša roka, ker se sicer riba lahko pokvari. Rib, soljena »a carne«, prej dozori, dobi lepšo rdečo barvo in je okusnejša, toda teže je iz nje izdelovati filete.

Soljenje sardel v pločevinaste vaze. Sardele lahko solimo v pločevinastih vazah, teže 10—12 kg na dalmatinski (grški) ali na portugalski način, to je brez glave. Utežni kamni za pločevinaste vaze tehtajo od 15—16 kg.

Soljenje očug (inčunov). Ačuge solimo z nekoliko manj soli kot sardele. Pred soljenjem, posebno kadar solimo v vazah, jih je treba namočiti 3—4 ure v slanico, da izgubijo nekoliko krvi. Glave včasih odstranjujemo z roko, in sicer za skrajšanje delovnega časa.

Izdelki iz slanih rib. Iz zdrave in zrele ribe izdelujemo filete, kolikor kupec ne zahteva, da jih izdelamo iz še ne popolnoma zrele ribe.

Slano ribo, ki je namenjena za predelavo v slane filete, je treba često kontrolirati, če je zdrava in če nima tujega duha. Prvo, stalno kontrolo je treba opraviti v skladišču slane ribe, drugo kontrolo opravi delavka pri razdeljevanju slane ribe pred predelavo, a končno, to je tretjo kontrolo, je treba opraviti pri vlaganju v konzervne doze.

Po vlaganju moramo prav tako kontrolirati kvaliteto olja ali drugega polnila.

S slane ribe čistimo kožo z nožem, odrežemo ji glavo in rep. S podolžnim rezom ribo razpolovimo in ji izvlečemo kost (hrbtenica). Pri izdelavi ravnih filetov morajo biti fileti zloženi lepo in na gosto sloj na sloj. Pri velikih dozah med sloje vsako toliko položimo perforiran pergamentni papir. Fileti ne smejo stati dolgo na zraku, ker oksidirajo.

Zvite filete izdelujemo kakor ravne. Razlika je v tem, da jih zvijamo v zvitke, v katerih sredino damo po en kaper, obrnjen proti pokrovu. Včasih namesto kapera vložimo v zvitek košček rdeče paprike.

Ravne in zvite filete, potem ko smo jih vložili v doze in zalili s polnilom, hermetično zapremo in hermetičnost doz po očiščenju kontroliramo.

Življenje in delo v ribiški šoli Piran

V ribiški šoli v Piranu nas je 17 ribiških vajencev, ki nas je poslal na šolanje kombinat »Delamaris« in tako zagotovil lastne kadre za svojo ribiško floto, nam pa omogočil priti do primerne kvalifikacije in življenjske eksistence. Ker delovnemu kolektivu v Delamarisu ni mnogo znano, kako se razvijajo njihovi bodoči kadri, saj o tem vodijo skrb le posamezni tovariši, ki jim je zaupana skrb za kadre, naj v nekaj stavkih povemo, kdo smo in kaj delamo.

Predvsem je treba poudariti, da se današnje ribištvo razvija mnogo hitreje, kot se je razvijalo v starih časih, zato so vsa ribolovna podjetja zainteresirana za morskooceanski ribolov in si vsako podjetje želi in skuša imeti čimboljši in strokovnejši kader. Najboljša pot do teh kadrov je, da si podjetje samo oskrbi

mladince, ki imajo veselje do tega poklica in jih pošlje v ribiško šolo. Po uspešno opravljeni ribiški šoli dobi podjetje mlade, nove ladjevodje in motoriste. Pogoj za vpis v to šolo je, da je kandidat uspešno zaključil osemletko in da ni starejši od 17 let.

Ribiška šola v Piranu je bila ustanovljena leta 1951. V začetku je bila ta šola enoletna in so jo lahko obiskovali tudi starejši državljani FLRJ. Kanseje je postala ta šola dvoletna, sestav slušateljev pa je moral biti mlajši. V šolskem letu 1960/61 pa je šola postala triletna, učenci pa ne smejo biti starejši kot 17 let. Do lanskega leta je bila to edina šola v Jugoslaviji in je sprejemala učence iz vseh krajev Jugoslavije, razumljivo, ker je šola v Piranu, je bilo v njej največ Slovencev, med njimi pa največ Istranov.

V šolskem letu 1960/61 je bila ustanovljena še ena ribiška šola v Zadru in tečaj iz problematike morskega ribištva, ki deluje pri Ekonomski fakulteti v Zagrebu. Kaže, da bo pri tej fakulteti prihodnje leto ustanovljena višja ribiška ekonomska šola, ki bo trajala dve leti. Torej imamo učenci ribiške šole v Piranu perspektivo in možnost, da si po zaključku te šole pridobimo visoko strokovno izobrazbo na višji ribiški šoli v Zagrebu.

Naša šola je razdeljena na dva oddelka, in sicer: motoristični oddelek in navtični oddelek.

Po končanem prvem razredu in šestmesečni praksi na ribiški ladji si učenec lahko izbere enega od teh oddelkov, kar je odvisno od tega, ali želi postati ribič-kapitan ali motorist. Motoristični oddelek ima naslednje predmete:

1. slovenščina ali srbohrvaščina
2. angleščina
3. matematika
4. državna ureditev
5. ekonomska podjetja

Stojijo od leve proti desni: motorist Milan Jankovič, kapitan Ivan Sribar, kapitan Ivan Vršič. — Knežijo od leve proti desni: motorist Oton Balkovec, kapitan Drago Gajič, motorist Jože Klanfar

6. zemljepis
7. zgodovina
8. pomorstvo
9. mornarsko delo
10. fizika
11. elektrotehnika
12. motoristika
13. strojni elementi
14. parni kotli
15. mehanska tehnologija
16. mehansko delo
17. echosounder
18. predvojaška vzgoja

Ko učenec uspešno zaključi triletno ribiško šolo v oddelku za motoriste, in če ima za seboj najmanj eno leto plovbenega staža, lahko opravlja izpit za ladijskega motorista za motorje do 150 KM, ako pa je opravil to šolo in ima tri leta plovbenega staža v obalni plovbi, ima pravico opravljati izpit za motorista pri motorjih do 500 KM.

V oddelku za navtiko imamo tele predmete:

1. slovenščina ali srbohrvaščina
2. angleščina
3. matematika
4. zemljepis
5. zgodovina
6. državna ureditev
7. ekonomika podjetja
8. ekonomika ribištva
9. pomorsko ribiško pravo
10. navtika

11. pomorstvo
12. signalizacija
13. preprečevanje trčenja na morju
14. oceanografija in meteorologija
15. mornarsko delo
16. tehnika ribolova
17. krpanje mrež
18. biologija
19. higiena
20. echosounder
21. predvojaška vzgoja

Kot vidite, je predmetov precej, vsi pa so zanimivi in ribiču potrebni. Ko učenec zaključi triletno ribiško šolo in ima najmanj eno leto plovbenega staža, si pridobi pravico za ladjevodjo omejene plovbe, ako ima pa za seboj že tri leta plovbenega staža v svojstvu mornarja-ribiča, ima pravico do izpita za ladjevodjo.

V tretjem razredu v oddelku za motoriste in navtiko imamo dnevno najmanj 8 ur pouka, največ pa 12 ur. Razen rednega šolskega pouka odhajamo še na ribolov, da bi pridobili čimveč prakse in si obogatili svoje znanje ter zagotovili uspeh v šoli.

Skupno je v ribiški šoli letos 70 učencev iz vseh krajev Jugoslavije, tretji razred obeh oddelkov je zaključil šolanje 10. aprila letos, a izpite so opravili od 17. do 26. aprila. Mnogi bodo opravljali tudi strokovne izpite za motoriste do 150 KM in ladjevodje omejene plovbe. Po končanih izpiti pa se bomo vključili v redno proizvodnjo, in 6 nas pride v ribiško floto kombinata »Delamaris«.

Ivan Hrvatin — petdesetletnik

Tiho in neopazno je zdrsel mimo nas 15. april, ko je praznoval pol stoletja svojega življenja človek, ki ga pozna ves naš kolektiv.

Tovariš Hrvatin ali Hrvatinček, kot ga nekateri imenujejo, je ob tem važnem jubileju bil na dopustu in zato so mu tudi najožji sodelavci morali čestitati in mu zapeti kar po telefonu.

Jubilant se je rodil 15. aprila 1911 v Koštoboni pri Koprju kot sin siromašne kmečke družine. Do začetka vojne je živel na kmetiji, ker ob pogojih fašistične Italije mu ničesar drugega ni preostajalo. Po razpadu Italije se je odzval klicu Komunistične partije in se takoj vključil v revolucijo. V začetku je aktivno delal v domačem kraju, kmalu po vdoru nemških okupatorjev in njim zvestih italijanskih fašistov pa se je umaknil v hrvaško Istro, kjer je opravljal dolžnosti obveščevalca za Komando mesta Umag.

Ob prihodu v naše podjetje leta 1954 mu je bila zaupana naloga prometnega referenta, ki jo še danes opravlja v zadovoljstvo vseh tistih, ki imajo z njim kakršnekoli poslovne stike.

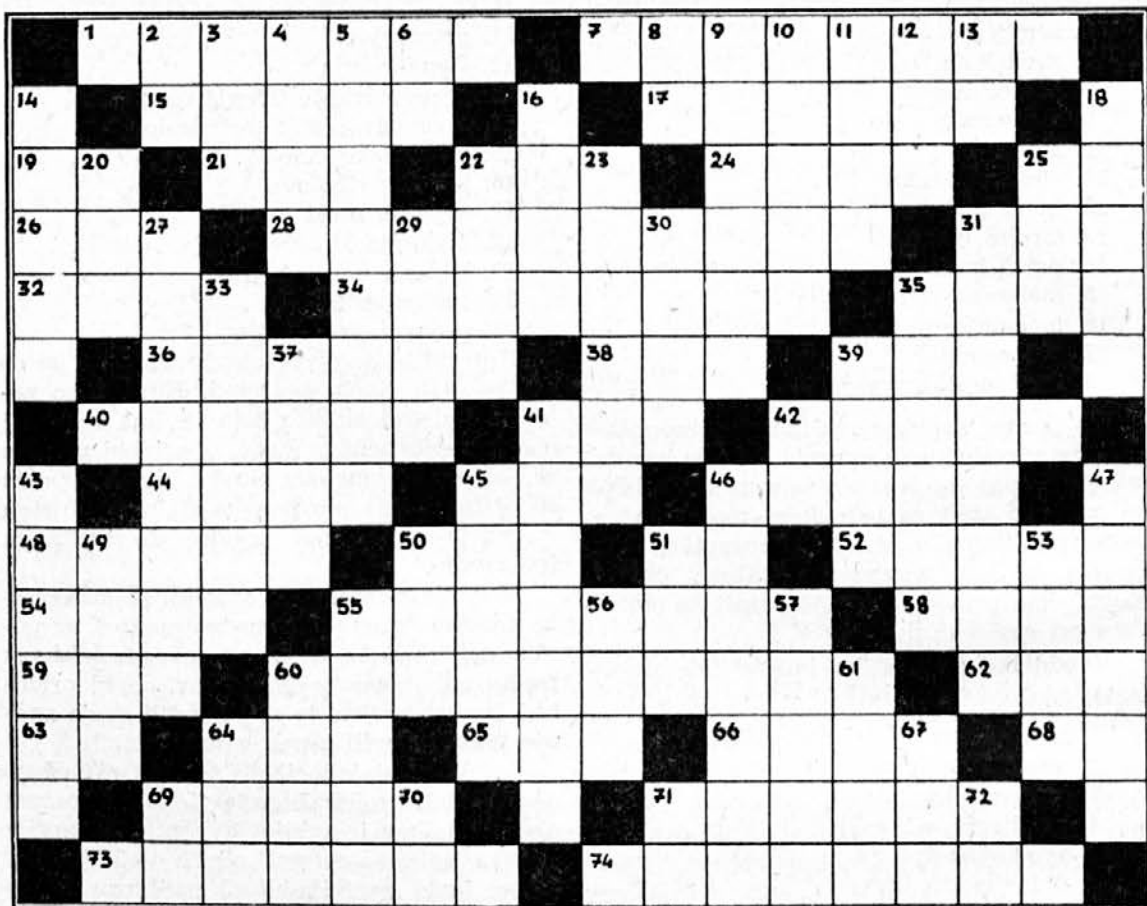
Njegova požrtvovalnost v revoluciji in po njej ni ostala neopažena. Za vojaške uspehe

je bil odlikovan z ordenom »Zasluge za narod« I. in II. stopnje, za zasluge v izgradnji socializma pa z »Medaljo dela«.

»Naš glas« se pridružuje vsem tistim, ki želijo tovarišu Hrvatinu, da bi ostal še dolgo vrsto let med nami in uresničeval tisto, po čemer je hrepenel v svojih mladih letih, ko je še tujec tlačil ta lepi kotiček slovenske zemlje.

Tovariš Hrvatin med svojimi sodelavci-šoferji na praznovanju desete obletnice delavskega samoupravljanja

NAGRADNA KRIZANKA

Vodoravno: 1. in 7. delovna skupina, 15. žirant, 17. iz določene kovine, ki jo v veliki količini uporabljajo v elektrotehniki, 19. osebni zaimek, 21. sladka, gosta tekočina, 22. italijanske »ure«, 24. sramovanje, 25. kazalni zaimek, 26. ženski pevski glas, 28. godbenik popularnega instrumenta, 31. kratica prijateljske afriške države, 32. znan slovenski grad, 34. hrvaška restavracija, 35. jugoslovanska reka, 36. umetnostni slog, 38. kraj pri Ljubljani, 39. ptica pevka, 40. obrati, gonila, 41. začimba, 42. glavno mesto evropske države, 44. firma filmskega podjetja, 45. geometrijski pojem, 46. morska žival, 48. klici, vzkliki, 50. domača žival, 51. osebni zaimek, 52. letopis, 54. težinska enota, 55. enote toplote, 58. ime znamenitega slovenskega pesnika, 59. letoviški kraj v Kvarneru, 60. prebivalci primorske vasi, ki se je zelo zgodaj uprla fašizmu, 62. ime padlega heroja Ribarja, 63. osebni zaimek, 64. domača žival, 65. tih, brez besed, 66. neumna, 68. rimska številka štiri, 69. otok v Sredozemskem morju, 71. gibati se v zraku, 73. mesni proizvod, 74. znižati cene.

Navpično: 2. pesniško delo, 3. zlom, 4. drevo, ki nam daje dragocen les in okusne sadeže, 5. prispevek za vodo, 6. kratica nogometnega kluba, 8. veletok v SZ, 9. kdor se rad laska, 10. del televizijskega sprejemnika, 11. znana tovarna sladkih proizvodov, 12. veznik, 13. veznik, 14. naziv za Nemce, ki se je pri nas udomačil med vojno, 16. šiba, 18. junak Gogoljeve povesti (Bulba), 20. vrsta zemlje, 22. italijanska znamka nogavic, 23. enoten, kompakten, 25. ribiški kraj v Istri, 27. blagovni promet, 29. izreki, 30. ime našega obrata, 31. polniti s sipanjem, 33. znanost o pravem mišljenju, 35. mesto v severni Italiji (orig.), 43. delovne skupine, enote organizacije, 39. slovenski umetniški film, 41. priimek pesnika, po katerem se je imenovala tudi ena od sloven-

skih partizanskih brigad, 42. italijanska reka (orig.), 43. delovna skupina, enota organizacije, 45. dedni najemnik posestva, 46. alkoholik, 47. sorodniki, 49. del človeškega telesa (dvojina), 50. steza v snegu, 51. navihanec, prekanjenec, 53. lovjenje (mn.), 55. družbeni razredi — sloji, 56. prestolnica sosedne države, 57. enote, 60. podjetje v Beli krajini, 61. arabska država, 64. del obleke, 67. arabski žrebci, 69. primorska besedica, 70. glej 67. navpično (ednina), 71. romanski spornik, 72. inicialki avtorja »Visoške kronike«.

Rešitev pošljite do 15. junija 1961 na uredništvo »Našega glasa«.

REŠITEV KRIZANKE V ZADNJI ŠTEVILKI

Vodoravno: 1. delavski svet, 11. kozel, 15. Odesa, 16. omara, 17. Rute, 18. miha, 19. Kleva, 20. Mikonos, 22. Ana, 23. Kreta, 24. bob, 25. rips, 26. va, 27. Kranj, 28. močan, 29. tre, 30. to, 31. scenarij, 33. ep, 34. baza, 36. Krems, 38. Rutar, 39. Krka, 40. os, 41. Ulcigral, 48. as, 50. sok, 52. Breda, 53. Aures, 55. To, 56. alat, 58. bas, 59. ajbiš, 60. S. R. S., 61. natakar, 63. minus, 64. SKIP, 65. Avar, 66. Fedor, 67. Marko, 68. Abram, 69. upravni odbor.

Navpično: 1. Donava, 2. edina, 3. leha, 4. asa, 5. va, 6. Kolenc, 7. imetje, 8. Sava, 9. vra, 10. ea, 11. Kuk, 12. otor, 13. zenit, 14. Lesseps, 17. ribaj, 19. Kras, 20. moči, 21. oprema, 23. RK (Rdeči križ), 24. Bor, 27. Kozak, 28. ma, 30. tat, 32. Arras, 34. busola, 35. ar, 36. KK, 37. eks, 38. Rosanda, 41. urbar, 42. Lear, 43. CDS, 44. ia, 45. Rajnov, 46. Auburn, 47. Iris, 49. Bospor, 51. katar, 54. EŠ, 55. triko, 57. tava, 59. Aida, 60. skrb, 62. kam, 63. mer, 64. sad, 66. F. P. (France Prešern), 67. Mo. Pod 63. navpično bi moralo biti pravilno »predstavnik občine v Franciji« in ne samo predstavnik občine, kar prosimo, da nam reševalci oprostijo.

Zreb je določil nagrado Andreju Stresu.

